

e-manet

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere EMANET ET.” 2Ti.2:2

Sayı 10 ♦ Ocak – Mart 2007 ♦ üç aylık ücretsiz e-posta dergisi

içindekiler:

DÜŞÜNCE

Li-Derkenar: Değişebilir miyiz? (Chuck Faroe)2

KİTAP

Galatyalılar Serisi: Galatyalılar 3:1-4:7, (2. Kısım, 3:15-22) (İhsan Özbek)3

Türk Teolojisine Doğru: Türk Teolojisinin Dışavurumu: Kilise ve Yapısı (2. Kısım) (Ziya Meral)4

Karar Vadisi (Lyndi Parshall)6

“Onlar Gibi Tapınmamalısınız...”: Uygunlaştırma Senkretizme Dönüşünce (2. Kısım) (Larry Poston)7

TARİH

“Emperyalist” Misyonerlik? (Larry Poston)9

Yerel Kültür ve Dillerle İlgili bir Amentü (Harriet Hill)12

HİZMET

“Evyah Baba Oldum!” Ebeveynlik Hakkında Tanrı Ne Diyor? (Brian Phipps)13

KAYNAK

Kitap İncelemesi: *Misyon Anlayışını Değiştirmek: Hangi Noktada Doğru Yoldan Saptık?* (David Chang)16

Uzun bir aradan sonra *e-manet* dergisi tekrar siz değerli okuyucuların elinde. Göreceğiniz gibi bu sayıda Müjde'nin değişik kültürel bağlamlarda iletilmesi, uygunlaştırma (contextualization), misyon ve misyonerlik konuları ağırlıktadır. Eleştirel tepkilerinizi (yani olumlu ve olumsuz analizlerinizi) dört gözle bekliyoruz. Şimdilik, iyi okumalar dileriz!

e-manet Türkiye'de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir. *e-manet*, 2. Timoteos 2:2'deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi var: **olgunlaşma ve hizmet.**

Dergide benimsenen iki temel değer de var: **üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı.**

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgiyle hoş görmenin yanı sıra Kutsal Yazılar'a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. *e-manet*'in yararlı olması için tepkilerinizi, isteklerinizi ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir.

Bunları e-manet@mail.com adresiyle iletebilirsiniz.

“Değişebilir miyiz?”

“Değişebilir miyiz?” Bu ne biçim soru diyebilirsiniz. Mükemmel bir insanın değişmesine ne gerek vardır ki! Değişmesi gereken, *onlardır!* Onlar değişirse, ortada sorun kalmaz!

Haklısınız, galiba... O zaman bu küçük yazıya başlarken sizden bir ricam olacak. Bu yazıyı okuduktan sonra bir zahmet *onlara* da iletir misiniz?

“Haklısınız” demişken, insanların neden değişmediklerine dair bir sebep aklıma gelir. Psikoloji araştırmalarına göre bireyler kendilerini haklı görmeye eğilimlidir. Buna “kendimizi kayıran önyargı” denir. Nitekim, Süleyman’ın Özdeyişleri’nde “*İnsan izlediği her yolun doğru olduğunu sanır*” denir (21:2a). Haklı olduğumuzdan bu kadar eminken değişebilir miyiz?

Değişmemizi engelleyen bir başka etken, alışık olduğumuz şeylere olan derin bağlılığımızdır. Bir danışman bunu şöyle örneklemiştir: Danışmanlık yaptığı bir hanım, istismarcı kocasından boşandıktan sonra “ideal” bir erkekle tanışır. Ancak bu kişiyle evlendikten sonra, o da aynen eski kocası gibi istismarcı çıkar! İstismarcı kocasının kötü huylarını sevmediği halde, gayri ihtiyari olarak alışık olduğu bir kişilik tipini seçmiştir.

Sevmediğimiz şeyler değişsin isteriz. Oysa, derinliklerimizde değişime direniriz. Bildiğimiz olumsuz statükoları bilmediğimiz yeniliklere tercih ederken değişebilir miyiz?

Her yılbaşı yapılan ve genelde çabucak unutulmuş veya vazgeçilen yeni yıl kararları hayatlarımızı değiştirmenin zorluğunu vurgular. İnsan olarak sanki değişmezliğe mahkûmuzdur. Kötü alışkanlıkların direncinden Kutsal Kitap’ta bile söz edilmiştir: “*Ahmağı buğdayla birlikte dibekte tokmakla dövsen bile, Ahmaklığından kurtulmaz*” (Özd.27:22).

Peki “kötü alışkanlık” diye nitelendirdiğimiz davranışımız ruhsal anlamda “ahmaklık” olabilir mi? Bilgelik *ruhsal* bir meseledir. Bilgeliliğin temeli “RAB korkusudur” (Özd.9:10). Bilge kişi Rab’bin tasarısını ayırt ederek her konuda onun doğrultusunda yaşar. Öyleyse Rab’bin tasarısını aykırı alışkanlıklarımız ruhsal anlamda *ahmaklık* sayılabilir. Onları değiştirmeliyiz. Ama değişebilir miyiz?

Rab, “*Düşüncenizin yenilenmesiyle değişsin*” (Rom.12:2) diye buyurduğuna göre, değişmenin imkânsız olmadığını biliriz. Değişmemiz için gerekli tüm kaynaklar Mesih’te bulunmaktadır; hem de zengince!

O zaman değişmek için ne yapmalıyız? İlk önce (bu makalede yapmaya çalıştığım gibi) değişmenin *zor* olduğunu anlamalıyız.

İmanlı olarak, belki Rab’bin sağlayacağı bir uyanışla kötü alışkanlıklarımızdan topyekun sıyrılmayı bekliyoruzdur. Oysa, ruhsal değişim bizden uzun vadeli gayret ister: “*İşte bu nedenle her türlü gayreti göstererek imanınıza erdemi, erdeminize bilgiyi, bilginize özdenetimi, özdenetiminize dayanma gücünü, dayanma gücünüze Tanrı yoluna bağlılığı, bağlılığınıza kardeşseverliği, kardeşseverliğinize sevgiyi katın*” (2Pe.1:5-7). Nitekim, bilgeliği “*gümüş ararcasına*” ve “*define arar gibi*” büyük çaba sarf ederek aramak zorundayız (Özd.2:4).

Bunun yanı sıra, Rom.12:2’de vurgulandığı gibi, değişim *düşüncelerimize* bağlıdır. Mesih’in bizim için sağladığı zenginlikleri ne kadar iyi anlıyoruz? Günahtan özgürlüğümüzün bilincinde miyiz? Bizi bekleyen sözle anlatılamaz yücelik hakkında derin derin düşünüyor muyuz? (bkz. Ef.1; Rom.6; Rom.8 ve 1Ko.15).

Son olarak, değişimin *özeleştiriyeye* bağlı olduğunu kavramalıyız. Toplum psikolojisinin öncüsü Kurt Lewin (1890-1947), “Bir şeyi gerçekten anlamak isterseniz, onu değiştirmeye çalışın” demiştir. Karakterimizi değiştirmeye çalışırken kendimizi daha iyi tanımlarız; çünkü neyin nasıl değişmesi gerektiğini anlamak için davranışlarımızı samimiyetle sınamak zorunda kalırız. Özeleştiriyeye değişimin kaçınılmaz gereğidir!

Yani değişebilir miyiz? Evet, kesinlikle! Hatta değiştik bile: *Mesih’te aklандık!* Ayrıca hâlâ değiştiriliyoruz: Ruh sayesinde *Mesih’te dönüştürülüyoruz* (2Ko.3:18). Sonunda, tam anlamıyla *Mesih’e benzer* olacağız (1Yu.3:2). Buna ne dersiniz? “*Mesih’te bu umuda sahip olan, Mesih pak olduğu gibi kendini pak kılar*” (1Yu.3:3). Bu da *bizim* gayretli, düşünen ve özeleştiriye bulunan kişiler olmamızı gerektirir.

Kardeşler, değişebiliriz! ♦

KİTAP

Galatyalılar Serisi

İhsan Özbek

II. Galatyalılar 3:1-4:7 (2. Kısım)¹

B. Galatyalılar 3:15-22

Metnin Teması: Tanrı'nın vaatleri Yasa'ya bağlı değildir.

Metnin Kitaptaki Konumu: Pavlus kutsamalara kavuşmanın yolunun Kutsal Yasa değil, iman olduğunu kanıtladıktan sonra Yasa'yı tartışmaya açar. Yasa, İbrahim ile Tanrı'nın yaptığı antlaşmanın vaatlerini geçersiz kılmamıştır. Vaat edilen kutsama bu soy, yani Mesih aracılığıyla sağlanacaktır. Yasa'nın getirdiği lanet Mesih'in ölümü ile kaldırılmıştır.

Pavlus bunun üzerine Yasa'nın amacını açıklamaya girişir. Yasa, insanların suçlarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır ve Mesih'in gelişine dek geçici olarak yürürlükte olacaktır.

Bölüm insanların birey olarak kurtuluşlarını değil, genel olarak insanlığın tarihsel kurtuluşunu değerlendirmektedir. Kutsal Yasa bütün insanlığı günahkâr ilan ettiğine göre insanlar sadece iman aracılığıyla kurtulabilirler.

Ayetlerin İncelenmesi

3:15 Pavlus ruhsal gerçeği açıklamak için gündelik yaşamdan bir örnek kullanır. Onaylanmış hukuki bir antlaşma insanlar tarafından yapılmış olsa da, kimse onu geçersiz sayıp, ona bir şeyler eklemeye çalışmaz. Antlaşma yapılmıştır ve uygulanması gerekir.

3:16 Buna göre İbrahim ile yapılan antlaşmadan dört yüz yıldan uzun bir süre sonra uygulanmaya başlanan Yasa da bu antlaşmayı geçersiz kılamaz. İbrahim ile Tanrı'nın yaptığı antlaşma, iman aracılığıyla aklanmayla gelen kutsamaya ilişkindi. Aklanmayla gelen kutsanmaya bağlı olan diğer bereketleri de (Tanrı tarafından evlat edinilmek, O'nun mirasçısı olmak, Kutsal Ruh'un etkinliği vd.) birlikte düşündüğümüzde çoğul "kutsamalar"dan söz etmekteyizdir. Vaat edilen bu kutsamalar da İbrahim'in "soyundan olan" aracılığıyla gelecekti.

Pavlus bu ayette Kutsal Yazılar'ı yorumlamaya ilişkin bir örneği bize iletmektedir. Sözcükler önemlidir. Kullanılan sözcüklerin tekil ya da çoğul oluşları, kullanılan zaman ve en önemlisi sözcüklerin içinde buldukları bağlam, elimizdeki metni anlamamıza olanak tanır. Ayrıca Eski Antlaşma'daki bir ayetin Mesih'in geldiğini bildiren Yeni Antlaşma gerçeği ışığında Pavlus tarafından nasıl yorumlandığına da örnek oluşturmaktadır. Ancak bu örnek, gelişigüzel bir biçimde farklı ayetler için günümüz yorumcuları tarafından özensizce kullanıldığında birçok tanrıbilimsel hataya yol açabilmektedir. Bu ayette Kutsal Ruh'un Pavlus'u yönlendiren vahiy yetkisi gözardı edilmemelidir.

Bu ayette yapılan alıntı Yar.12:7; 13:15 ve 17:8 ayetlerindeki ifade ile örtüşmektedir. Burada tekil bir sözcük

kullanılmaktadır: "soyundan olan" denmektedir. Söz konusu ayetlerde "soyundan olanlar" denmemiştir, yani bir ulus doğrudan ifade edilmemiştir. İbranice'de bu terim hem çoğul, hem de tekil olarak kullanılabilirdi. Pavlus tekil kullanımın sıradışlılığını temel alarak mantıksal bir çıkarımda bulunarak, görüşlerini kanıtlıyor. Soy ile anlatılmak istenen bir kişidir, yani Mesih İsa'dır. Mesih'in laneti ortadan kaldıran çarmıhtaki ölümü ve bu ölümle inanlılara verilen kutsamalar işaret edilmektedir.

3:17 Yasa ve onun uygulamaları Tanrı'nın yaptığı antlaşmayı ortadan kaldıramaz. Yasa antlaşmadan yıllar sonra ortaya çıkmıştır. Bu ayetteki dört yüz otuz yıl, kesin bir tarih vermek üzere belirtilmiş bir süre değildir, yuvarlak bir sayıdır. Bu süre Sina Dağı'nda antlaşma yapılmasından önceki Mısır'daki kölelik dönemini kapsayacak bir zaman dilimidir. Pavlus'un vurguladığı aradan çok zaman ve çok önemli olaylar geçtiğidir.

3:18 Vaat ve Yasa'nın doğaları farklıdır. Bir konu vaade bağlıysa, koşullar ve kurallardan çok vaadi verenin iradesi önemlidir. Eğer konu Yasa'ya bağlıysa hem verici hem de alıcı durumdaki taraflar kendilerini söz konusu Yasa'nın kuralları ve koşullarıyla bağlanmış saymalıdır. Soya verilecek olan kutsama (miras) İbrahim'e vaatle bağlanmıştır. Bu bir bağıştır, çünkü veren tarafın (Tanrı'nın) tek yanlı iradesinin bir sonucudur. İbrahim'in yaptıklarıyla yani Yasa ile ilgili değildir.

3:19 Peki Yasa bu kadar ikincil konumdaysa, Yasa'nın amacı nedir? Yasa'nın amacı suçları ortaya çıkarmaktı! Yasa önce Tanrı'nın iradesini ortaya koyar ve belirli bir konuda Yasa'ya aykırı davranan kişilere verilecek cezayı da öngörür. Tanrı'nın iradesini ortaya koyduğu için Yasa kutsal, doğru ve iyidir (Rom.7:12), ruhsaldır (Rom.7:14). İnsanlar Yasa sayesinde günahın bilincine varabilirler, ancak bu günah bilinci insanlarda günahın ortaya çıkmasına da olanak tanır (Rom.7:7-11). Yasa günahın cezasını bildirir ve ceza da lanet getirir.

Hiç kimsenin Yasa'yı tam olarak yerine getirmesi olanaklı değildir (Rom.3:23). Böylece Yasa insanların günahlı olduğunu göstermek üzere, Tanrı'nın iradesini yerine getirmekte insanların ne denli zayıf kaldıklarını açıklayacak biçimde antlaşmaya geçici olarak eklenmiştir. Gal.3:10-11 ayetlerini incelerken tartışıldığı gibi Yasa'ya bağlı kalındığı sürece onu sürekli tutmaya çalışmak zorunludur ve bunu kimse başaramaz.

Yasa bu eğitici amacı nedeniyle geçiciydi. Vaadin alıcısı olan Kişi, yani İbrahim'in Soy'u gelene dek yürürlükte olacaktır.

Yasa melekler, yani bir aracı yoluyla insanlara ulaşmıştır (bkz. Elç.7:38,53). Oysa vaat doğrudan Tanrı tarafından verilmiştir. Bu nedenle vaadin, Yasa'ya karşı üstünlüğü bir kez daha görülmektedir. Elbette melekler Tanrı'nın görevlendirerek

yolladığı varlıklardır, ancak Yasa'da aracı kullanılması, vaatte ise doğrudan Tanrı'nın taraf olması Tanrı'nın verdiği önemi sergilemektedir.

3:20 Tanrı isteseydi bir tek Aracı kullanarak Yasa'yı insanlara verebilirdi (bkz. 1Ti.2:5). Bu aracı hem insanların tarafıyla hem Tanrı ile iletişim içinde olacaktı. Burada söz konusu olacak ilişkiler dolaylı ve ikinci elden kurulmuş olacaktı. Bütün bu ilişkinin üzerinde ise başka bir Yetkili, Tanrı bulunacaktı. Oysa Tanrı birdir ve ilişkisini doğrudan kurduğunda O'nun yaptığı işin üzerinde yetkiye sahip başkası yoktur. Dolayısıyla verdiği vaadin üzerinde değer taşıyabilecek başka bir ilişki, iletişim, yetki türü bulunmamaktadır.

3:21 Kutsal Yasa Tanrı'nın vaatlerine (aklanma, miras, vb.) aykırı değildir. Bu ayetlerde Tanrı'nın verebileceği herhangi bir Yasa asla yaşam sağlayamazdı diye bir söz de aktarılmıyor. Söylenen şudur: İnsanlara yaşam verebilecek bir Yasa ileilmemiştir. Daha önce de söz ettiğimiz gibi Yasa'nın amacı yaşam vermek değil, günahı göstermek, suçlu çıkarmaktır. İnsanlar suçluluklarının farkına vararak, Tanrı'nın lütfunu

kabul etmeye hazır olacaklardır. Yoksa Tanrı aklanmayı sağlayabilecek bir Yasa verebilirdi, ama bu amacına uygun değildi ve yapmadı.

3:22 Yasa'nın verilisinin bir başka olumlu yönü de iman edenlerin "İsa Mesih'e olan imana dayanan vaadi" alması için verdiği yargıdır: Bütün dünya günahın tutsağıdır! Kendilerinin doğru, günahsız olduğunu düşünenler için İsa Mesih'in bir anlamı olamaz. İnsanlar günahlı olduklarının ayırımına varmalıdırlar ve Kutsal Yazı da bunu ilan etmektedir.

"Kutsal Yazı" sözünün tekil kullanılması akla, Pavlus'un belirli bir ayeti ifade etmek isteyip istemediği sorusunu getirmektedir. Bu gönderme 3:10 ayetinde aktarılan Yas.27:26 ayeti ile de ilgili olabilir, genel olarak Kutsal Yazılar'da insanın günahını gösteren ayetlerden söz ediliyor da olabilir.

Bu ayetlerde irdelenen konuyla, tek tek bireylerin ne denli günahkâr oldukları değil, Tanrı'nın genel olarak insanlık ile ilgili tutumu açıklanmaktadır: Yasa herkesi aynı kefeye koyar; insanlar günahkârdır (Yahudiler de dahil – Gal.2:15) ve herkes imanla aklanacaktır (2:16).◆

Bir Türk Teolojisine Doğru

Ziya Meral

V. Bir Türk Teolojisinin Dışavurumu: Kilise ve Yapısı

Düşüncelerin Dışavurumu (II)

Türk imanlılar her zaman Avrupa hayranı olmak veya ülkelerine ihanet etmekle suçlanmıştır. Bunun sebebi ağırlıklı olarak önyargıdır, ancak başka etkenler de vardır. Müjde'yi getiren ve hâlâ birçok kilisede önderlik yapan yabancı kardeşlerin varlığı ve onların istemeden de olsa (üzücü olsa da bazen isteyerek) ülkelerinden getirdikleri alışkanlıkları Türk kiliselerini etkilemektedir. Kiliselerin bir süre sonra kendi kültürlerini oluşturacağı hem sosyolojik hem de teolojik açıdan doğrudur. Yani Türk imanlılar inançlarının farklılığı yüzünden ülkenin geneline karşı bir kültür oluşturacaklardır. Değer yargıları, davranış biçimleri, konuşma tarzları farklılaşacaktır. Sosyolojik anlamda da bir topluluk olduklarından kendi alt kültürlerini oluşturacaklardır normal olarak. Bir gün İzmir'de ilk kez kiliseye gelen bir bayan deri sandalet giymenin Hıristiyanlık'ta ne anlamına geldiğini sormuştu. İlk başta anlamamıştık, ancak sonra erkeklerden çoğunun deri sandalet giydiğini fark ettik. Sadece kıyafetlerimiz değil, kullandığımız kelimeler de karşılıklı etkileşimle bizlere has olacaktır. Bunların olması sağlıklıdır. Ancak bu, kiliselerin yeni yaratık olmaları dışında gelen bir oluşumsa dikkat edilmelidir. Willowbank Raporu doğru bir şekilde Elçilerin İşleri 2:40-47'deki 'kendinizi bu günahkâr nesilden kurtarın' öğretisine uymanın 'toplumsal ayrılış değil de ruhsal farklılaşım' olduğunu vurgulamaktadır.¹ Mesih'i kabul eden yerel imanlılar Mesih inancını, farklı bir kültüre ait olmak olarak değil de, aynı toplumun ve kültürün içerisinde Mesih'i takip etmek olarak anlamalıdırlar. Buna Pavlus'un kölelik teolojisi en güzel örnektir. Pavlus Roma kültürünün çekirdeği olan bu kültürü yok edip Yahudi bir yaşam tarzı getirmemiş, bunun yerine var olan bu kültürel sistem içerisine yeni bir boyut kazandırıp aynı kültürde farklı bir ruhsal boyut öğretmiştir. Bir yerel imanlının müjdecinin kültürüne asimile olması düşebileceğimiz en ciddi hatadır. Yabancı müjdecilerin hizmete geldiklerinde kendi kültürlerini olabildiğince arkada bırakmaları ve ülkemizin kültürüne uymaları gerekir. Yurtdışında yaşamış biri olarak bunun ne kadar zor olduğunu biliyorum. Ama bir yabancı sadece bunu kabul ederek Türkler'e hizmet edebilir. Afrika'ya giden ilk müjdeciler o kültürü tamamen şeytani görmüş ve kendi kültürlerini taşımışlardır. Yerliler sadece kiliseye geldiklerinde gömlek kravat giymiş ve piyano ile ilahiler söylemişlerdir. Sonucu ise kendi kültürlerinden uzak yeni bir grup olmak olmuştur ve Mesih inancı her zaman dışarıdan yabancı bir inanç olarak görülmüştür. Yine Asya'da misyon grupları misyon tesisleri kurmuş ve bu da iman eden her 'putperestin' onlarla birlikte o merkezlerde yaşamasını gerektirmiştir. Sonucunda ortaya Mesih'i takip etmek için kendi toplumlarından uzaklaşan yerel imanlılar çıkmıştır. Her ne kadar artık misyon merkezleri tarzında hizmet edilmese de aynı hatalar başka formlarda devam etmektedir. Bunun en acı örneklerinden birisi ise Hindistan'dadır. 'Yeryüzü 1947' adlı filmde bir Hindu çete Davut adında bir Müslüman'ın peşindedir. Bir süre sonra Davut'un artık Hıristiyan olduğunu ve isminin değiştirilip David yapıldığını öğrenirler. Aralarında geçen diyaloglarda bizlerin öğrenmesi gereken acı mesajlar

vardır; 'Artık o bir İngiliz'le evlenir ve yurtdışına kaçır' 'Şimdi o artık en düşük dokunulmazlar kastına ait' 'Misyonerlerle yaşayacaktır'. Çete David'i öldürmekten vazgeçer. Bugün bile Hindistan, Hint dillerini iyi bilmeyen, evlerinde İngilizce konuşan ve Hindu kültürüyle hiçbir alışverişi olmayan Hıristiyanlar'la doludur. Kiliselerinin çoğu Batı kültüründedir. Her ne kadar Hindu asıllı Mesih inanlıları kiliselerinde ve inançlarında Hint motiflerini kullanmaya yönelik akımlar üretse de toplum önünde yabancı görülürler. Peki biz Türk kiliseleri olarak nasılız? Türk kiliselerinde kullanılan ilahilerin çoğu çeviridir. Birçoğunun ritmi ve kelimeleri bize tanıdık değildir. Yabancı hisler, tonlamalar ve dürüst olmak gerekirse birçok Türk'ün anlayamayacağı ve Türkçe'de anlam ifade etmeyen çeviriler ve kelimelerle tapınıyoruz. Kiliselerimizde artan ölçüde Türkler tarafından yazılmış ve bestelenmiş ilahilerin üretilmesini ve kullanımını teşvik etmeliyiz.

Sorunumuz sadece kullandığımız ezgilerimizin yabancı tonlamalarında değil, aynı zamanda kilisemizin görünüşündedir. Acaba kilise dediğimiz yerler toplumumuzun değerleri içinde bir ibadethane olarak görülüyor mu? Kilisede hem bayanların hem erkeklerin giydiği kıyafetler toplum tarafından bir ibadethaneye yakışır gözüküyor mu? Kullandığımız plastik sandalyeler, tapınma salonunda içtiğimiz çaylar ve halılardaki çay lekeleri, geç başlayan tapınmalarımız, tapınma başlamadan üyelerimizin davranışları, vaizlerin ve tapınma grubunun kıyafetleri ve çoğu kez son ana sıkıştırılmış hazırlıkları acaba kültürümüzün değerleri içinde Tanrı'ya tapınılan bir yer olarak mı yoksa sosyal bir buluşma merkezi olarak mı algılanıyor? Acaba pastör veya vaizlerimiz kimlerdir ve onlarla ilişkimiz nedir ve dışarıdan bu nasıl görünmektedir? Acaba biz yürekten Tanrı'yı arayan ve İsa'yı takip etmek isteyen insanlar olarak mı görünüyoruz yoksa inancımız ciddiye alınmıyor mu? Mesih inancının dindarlık maskesi altında kalmayan bir ilişki olduğu doğrudur. Kilisenin de öncelikle bir bina değil de bir beden olduğu da doğrudur. Ama ne o beden ne de o ilişki kavramları yanlış anlaşılmalıdır. Bir Türk Mesih inanlısının oruç tutmaması ve Kutsal Kitap'ı öğrenme ciddiyeti göstermemesi, kilise önderlerinin uyarılarına alerjik olması, uyarılamaması, sinemaya geç gitmezken kiliseye geç gelmesi, kıyafetlerinden ve tavırlarından o bahsedilen derin ruhsal yaşamın yansımaması az rastlanır bir durum değildir. Ferisilik gibi kelimeler ve İsa'nın bahsettiği dine tepki, maalesef çoğu kez bireyin benliğine göre aklayabileceği kavramlardır. Tutuculuk açısından İslamiyet'e bir tepki söz konusudur. Bir bayan bana Kutsal Kitap'ın bir öğretilerinden bahsederken 'o zaman İslamiyet'ten ne farkımız kalır?' diye sormuştu. Burada Mesih inancı korkutucu seviyede yanlış anlaşılmıştır. Amaç İslamiyet'e tamamen zıt olmak değildir. Etnik Hıristiyanlar'ın yaşadığı birçok İslami ülkede Müslüman ve Hıristiyan bayanların giyimi arasındaki fark korkutucu ve bir o kadar da yanıltıcıdır. Müslüman bir bayanın dini inanç ve kültürel ahlak çerçevesinde giyinişi aslında saygı duyulması gereken bir şeydir. Ama eğer siz aynı ahlaki değer taşıyan kültürün, aynı dolmuşun içerisinde, biri başı örtülü makyajsız bir kızla, o kültürün içerisinde ve genel anlayış içerisinde de 'cüretkâr' giyinen bir bayanın beraber oturduğunu görürseniz ve birisinin Müslüman ötekini de Hıristiyan olduğunu anlarsanız o inanışlara karşı nasıl tepki verirseniz? Burada anlatmaya çalıştığım şey Hıristiyan bayanların da türban takması gerektiği değil, toplum içerisinde 'Mesih'teki özgürlüğünü' yanlış yaşamasıdır. İslami inanç, coğrafi ve kültürel sebeplerden ötürü birçok doğru Yahudi-Hıristiyan değerler içermektedir. Bizim İsa'yı seçmemizin nedeni daha Avrupalı olması değil, Rab olmasıdır. Hem İslamiyet'e karşı reaksiyon hem de Batılı müjdecilerden gelen ve onların kültüründe kurumsallaştırılmış kiliselerin götürdüklerinin telafisi için geliştirilmiş kilise mantığı Türk kiliselerinin kafa yapısını oluşturmuştur. Hıristiyanlık inancının yüzyıllardır var olduğu ülkelerde insanlar bireysel olarak Tanrı'yı takip etmeyi kaybetmiş ve kiliseyi artık çağa cevap veremez görmüşlerdir. Biriken tarihi hatalar insanları kiliseden uzaklaştırmış ve kilise kültürden soğutmuştur. Bu yüzden Amerika'da birçok Evangelikal kilise, kilise kültüründen uzaklaşarak insanlara İsa'daki bireysel yaşamı sunmaya zorlanmıştır koşullar tarafından. Ancak bu bizler için geçerli değildir. Türkiye'de bir Tanrı inancı ve kutsal yerlere, değerlere saygı vardır. Bir ibadethane kutsaldır. Oraya gelen ilahi olana tapmaya gelir. Temizlenerek insanlar dua ederler. Sıradan bir Türk, ki burada ben Türkiye'nin kent kültürü de dahil genelinden bahsediyorum, kiliseyi ziyaret ettiğinde kutsal bir yer ziyaret ettiğini bilerek içeri girer. Acaba içeri girdiğinde ne görecektir?² Çocukların koştuğu, çayların içildiği ve insanların tapınma süresince sürekli girip çıktığı (üzücü olarak bazen sigara molası verdiği) bir dükkan veya bir binanın alt katı. Kaçınmamız gereken hatanın iki uç noktası vardır: çok fazla kendimizi kilisecilik oynamaya kaptırmak veya kendimizi çok fazla Batı asıllı anti-kilise mantığında kaybetmek.

Türkler olarak Kutsal Kitap ve kültürlerimizin ışığında artık bir Türk Protestan Kilisesi nasıl görünür, nasıl tapınır, nasıl yaşar ve davranır sorularını sormalı ve dua ederek Tanrı'dan yardım istemeliyiz. Halen başlangıç aşamasında olan Türk kilisesini bundan 20 yıl sonra tamamen yabancı bir kilise olarak görmek karşılaşılabileceğimiz en üzücü hatamız olacaktır. Temelinde yabancılaşan grup hiçbir zaman toplumun bir parçası olamayacak ve Mesih inancı Türkler'in üzerinde emanet duracaktır. İki farklı ülkeyi örnek vermek istiyorum yukarıda bahsedilen konu hakkında: Endonezya'daki Anglikan Kilisesi'nin çatısı üçgen şekildedir. Kiliselerin o şekilde İngiltere'de inşa edilmesinin sebebi hava koşullarıdır. Özellikle kar yağışı için etkilidir. Ama Endonezya'da hiç kar yağmaz ve hiçbir bina o kilise gibi gözükmez. Topluluk İngiliz ilahilerini piyano eşliğinde söylemektedir. İkinci örnek Ürdün'den: kilisede kadınlarla erkekler ayrı otururlar ve kadınların başı örtülüdür. Söylenen ilahiler bir org, ud ve darbuka eşliğinde ve Arap tonlamasındadır. Acaba hangisi uzun vadede daha sağlıklı olarak var olacaktır? Acaba her iki ülkede de kiliseye giden bir yerel vatandaş hangi kiliseyi kendi kültüründe algılayacak ve onun bir parçası olarak görecektir? Peki bir Türk Kilisesi nasıl gözükmelidir?◆

Karar Vadisi

Lyndi Parshall

*Bu öykü ünlü misyolojist Phil Parshall'ın kızı tarafından, daha Filipinler'de bir lise öğrencisi iken yazılmıştır. Öykünün anlatmak istediği mesaj bellidir ve asıl hedefi Batı'da yaşayan Hıristiyanlar'a bir Müslüman'ın Batı asıllı bir kiliseyi nasıl gördüğünü ve neler hissettiğini göstermektir. Ancak, bu öykü bizler içinde önemli noktaları hatırlatmaktadır. Türkiye'de bile kiliseye giren bir Müslüman aynı duyguları ve düşünceleri yaşamaktadır. Burada Ekber'in Müjde mesajını reddedişi tamamen gördüklerine ve gördüklerinin onda uyardığı hislere bağlıdır. Daha önce dediğimiz gibi bir toplumda insana sürçme taşı olması gereken şey Çarmıh ve onun mesajı olmalıdır, o kültüre aykırı ihraç yaşam tarzı değil. (Ziya Meral. Kaynak: Phil Parshall, *The Last Great Frontier; Essays on Muslim Evangelism* [Manila: Open Doors Publishing; 2000]).*

Güzel tropik, güneşli bir gündü. Bir tavuk, yolu yavaşça yem arayarak geçiyordu. Ekber Kaan, köy pazarına doğru yürürken tavuğun koşuşturmacısını izliyordu. Tozlu yoldan aşağıya doğru ilerlediğinde işte karşısında herkesin sürekli hakkında konuştuğu yapı duruyordu. Büyük, parlak sarı boyalı bina tüm ihtişamıyla önünde duruyordu ve güneşte resmen parlıyordu. Köşede durup olan biteni gözledi. İyi giyimli insanlar binanın kapısından girip çıkıyorlardı.

Daha dün, babası herkesin misyoner diye adlandırdığı bir adama kahkahalarla gülmüştü. Ekber ise adam hakkında kendisinin ne düşündüğünü bilmiyordu. 'Kilise' diye adlandırdıkları binayı inşa ederken o adamı uzun uzadıya izlemişti. Misyoner hep temiz kıyafetler giyiyordu, görünüşe bakılırsa bu iyi kıyafetlerden çokça vardı. Tabii ya, eğer binanın yapım masraflarını o karşıladıysa, yapımından ona çok para kalmış olmalıydı.

Tam o anda gümüş ustası Muhammet'i kilisenin bahçesine girerken gördü. Ekber dikkatle onu izliyordu. Halk arasında Muhammet'in misyonerin verdiği vaazları kabul ettiğine dair dedikodular vardı. İnsanlar Muhammet'in artık çok değiştiğini, daha cana yakın ve sabırlı bir insan olduğunu söylüyorlardı. Ekber'in merakı iyice artmıştı. Misyoner ne anlatıyordu? Herkes köyde o adam hakkında kötü konuşuyordu. Onun parasını kiskanıyor ve gereksiz bir binanın yapımında kullanmak yerine o parayı onlara yardım etmekte kullanabileceğinden bahsediyorlardı. Ekber orada bunları durup düşünürken bir çocuk ona çarptı ve bu da ona nereye gitmesi gerektiğini hatırlattı. Gaz yağı lambalarının fiyatlarını araştıracaktı. Ramazan ayı geliyordu ve gece sahura kalktığına ne yediğini görebilmek için iyi bir lamba istiyordu.

Ekber bu yabancı kiliseye girip göz atmak fikriyle deneniyordu. Eşi kesinlikle kızardı böyle bir şeye. Yavaşça kapıya doğru bahçenin etrafını saran duvarlar yaklaştı. Duvarların üstü tel örgülerle çevrilmişti, bu da çocuk hırsızları durdurmak için etkin bir yöntemdi. Sonra binanın çatısına baktığında kocaman bir haç gördü. Ne kadar aptalcaydı! Çarmıh! Ne kadar büyük bir nefret uyandırıyordu baktığında. Okulda Haçlı seferleri hakkında duyduğu o iğrenç öyküleri hatırladı; onun gibi Müslümanlar bu sembollerini taşıyanlar tarafından vahşice öldürülmüştü.

Bu konu hakkında düşünmemeye karar verdi ve içeri girdi. Pazar günü bir ibadethaneye girmek onda çok garip bir his uyandırdı. Normalde, herkes cuma günü Tanrı'ya tapınırdı. Bahçede patikayı takip ederken yerel müjdecinin ailesiyle kaldığı küçük betondan evin yanından geçti. İçeri baktı ve tavandan sarkan vantilatörü gördü. Ne kadar lükstü! Elektrik! Neden Müslüman kutsal adamların beton evi bile yoktu? Sadece bankacı ve öteki üst sınıf insanların evlerinde elektrik vardı. Kilise binasına doğru yürümeye devam etti.

Ekber sandaletlerini çıkarmak için eğildi. Ancak içeride çok sayıda insan olmasına rağmen kapının dışında hiç ayakkabı olmadığını gördü. Ne kadar ayıptı! Camide kimse ayakkabı giymezdi. Sandaletlerini çıkardı ve bir kenara koydu, sonra içeri girdi. Odanın ön tarafına baktığında yerden yüksek bir ayaklık ve üstünde birkaç kitap gördü. Sonra kürsünün arkasında bir haç daha gördü. Gözleri odayı inceledi. Her yer pepyeni sandalyelerle doluydu. Beyaz adam bu kadar parayı nereden bulmuştu? Camide yerde oturmaktan ne kadar farklıydı. Kadınların kilisenin bir kanadında erkeklerin de öteki kanadında oturduğunu fark etti. İyi bir şeydi bu, ama camide böyle bir şey olmazdı çünkü kadınlar gitmezdi camiye. Ön sırada, misyonerin ailesi bir arada oturuyordu; karı, koca, iki tane de kız. Ancak hepsi kadınların tarafında oturuyordu. Gözleri duvardaki bir resme takıldı. Yakışıklı, uzun saçlı ve sakallı bir adamın resmiydi bu, altında ise 'İsa Mesih' yazıyordu. Gözlerine inanamıyordu! Hiçbir Müslüman bir peygamberin resmini duvara asmazdı. Tamamen yasaktı. Yanından koşarak geçen bir çocuk dikkatini dağıttı. Aklına ellerini ve ayaklarını yıkamak gelmişti. Ama etrafta böyle bir yıkama yeri yoktu. Kilisenin içinde öne doğru yürürken tanıdık birisini aradı, bir iki tanıdık yüz vardı ama tek başına oturmaya karar verdi. Yanında duran bir kitabı aldı, kalın ve iyi kalitede basılmıştı. İçinde ne yazdığını okuyamıyordu ama üstünde İncil yazıyordu. Bu, Hıristiyanlar'ın dini kitabıydı. Böyle ortalıklarda mahvolması için mi bırakmışlardı? Birisi onu yere düşürse veya kirli elleriyle ona dokunsa kızmazlar mıydı?

Başını kaldırdı ve misyonerin çocuklarını koşarken gördü. Camide çocukların koşuşturmasına izin verilmezdi. Çocuklar kendi elindeki kitabın aynısıyla, İncil'le oynuyorlardı. Misyonerler kendi çocuklarının dini kitaplarına saygısızca davranmalarına bir şey demiyorlar mıydı? Ekber piyanonun yanında çiçekler gördü, ama bunlar süs müydü yoksa İsa'ya sunulmuş sunular mıydı bilmiyordu. Çocukların elinden yere düşen bir kâğıt parçası gördü. Kâğıtta bir çiftlik evinin resmi vardı; inek, tavuk, at ve bir domuz gördü. Domuz! Düşünürken bir arkadaşının uzaklardan bir Hıristiyan kasaptan domuz eti

getirttiklerini ve yediklerini söylediğini hatırladı. Onlar bu kirli eti yiyorlardı! Beyaz adama ve ailesine baktı. Ne güzel kıyafetler giymişlerdi. Kolundaki saat ne kadar da güzel parlıyordu. Misyonerin karısı kolsuz bir elbise giyiyordu. Şehirdeki üst sınıf kadınlar bile böyle kıyafetler giymiyorlardı. Hiç hoş değildi, dua ederken başını bile örtecek bir kumaş yoktu.

Tam o anda müjdeci öne çıktı ve konuşmaya başladı. Herkese hoş geldiniz dedi ve bir iki duyuru yaptı. Sonra ellerindeki şarkı kitaplarında 30 numaralı sayfayı açmalarını söyledi. Bir adam hemen yerinden kalkıp piyanonun başına geçti ve çalmaya başladı. İlahileri sadece sesle söylemeye alışık olduğundan bu ona çok garip geldi. Ekber yanında duran öteki kitaba uzandı, söylenen sayfayı buldu. Ama onların söyleşini takip edebilecek kadar iyi okuyamıyordu, o yüzden dinlemeyi tercih etti. Şarkının tonu çok farklıydı. Aslında herkesin şarkıyı söylemekte zorlandığını fark etti. Sonra yabancı ayağa kalktı ve İncil'den bir bölüm okudu. Ama çok garip bir aksanı vardı. 10 yıldır burada olmasına rağmen hâlâ nasıl böyle konuşabiliyordu? Ekber yerli kadınların çoğunun başlarını örttüğünü, ama yabancı kadınların başının açık olduğunu fark etti. Yabancı okumayı bitirince yerine oturdu ve tapınma devam etti. Sonra ondalıkları toplayacakları duyurusunu yaptılar. Bazı adamlar ayağa kalktı ve insanlar paraları koyabilsinler diye büyük tabaklar dolaştırmaya başladılar. Camide bu böyle yapılmazdı. Kilise sistemi ona dilencilikmiş gibi gözüküyordu. Paranın ne için olduğunu merak etti. Beyaz adamın kesinlikle çok parası vardı!

Misyoner yine ayağa kalktı ve konuşmaya başladı. Ekber bir süre dinledi, ama 'İsa' kelimesini duyunca daha fazla dinleyemedi. Bir Müslüman olarak İsa'yı yaşamış iyi bir peygamber olarak görüyordu, Tanrı Oğlu olarak değil. İnsanın Tanrı'nın Meryem ile ilişkisi sonunda bir oğlu olacağını düşünmesi ne kadar da lanetliydi! Misyoner konuşmayı bıraktı ve dua etmeye başladı. Ekber herkesin gözlerini kapattığını fark etti, ama pozisyonlarını değiştirmediler. Kimse secde etmiyordu. Sadece sandalyelerde oturuyorlardı. Bu din ne kadar da farklıydı! Tapınma bitti ve insanlar dışarı çıkmaya başladı. Ekber yerinden kalktı, kapıdan çıkarken misyoner elini sıktı ve anlayamadığı bir şeyler söyledi. Sandaletlerini giydi ve yola koyuldu. Arkasından birisinin herkese yine aynı akşam gelmelerini hatırlattığını duydu. Ekber bahçe kapısından çıktı, tüm gördüklerini ve duyduklarını düşünerek lamba dükkânına doğru yürüdü.

O akşam iyi aydınlanmış kilisenin önünde durdu. İnsanların kiliseye girişini izledi. Sabahki olayları düşünüyordu. Sağına baktığında, uzakta cılız mum ışıklarıyla aydınlatılmış camisini gördü. Kiliseye bir kere daha baktı, sonra arkasını dönüp o tozlu yolda camiye doğru ilerledi. ♦ (Çev: Ziya Meral)

"Onlar Gibi Tapınmamalısınız...": Uygunlaştırma Senkretizme* Dönüşünce (2. Kısım)

Larry Poston¹

Senkretizmi Önleyen Uygunlaştırmaya Doğru: Temel İlkeler

Hıristiyan hizmetkârlar olarak 1Ko.9 ve Yas.12'deki ilkeler arasındaki ince çizgide yürüyerek bir önceki sayıda irdelediğimiz uygulamalardaki senkretizm sorununu önlemek için neler yapabiliriz? Bu konuda şöyle bir yöntem önermek isterim. İlk olarak, **elimizden geldiğince belirli bir kültüre dahil olmuş hangi inançların, uygulamaların ve nesnelere bütünüyle dinsel bir mahiyete sahip olduğunu tespit etmeliyiz**. Başka bir deyişle, çağdaş kültürlerde Yas.12:2-4'te yasaklananların karşılıkları nedir? Bu ayetleri gözden geçirirsek şöyle bir liste ortaya koyabiliriz:

- İster "yüksek dağlar", "tepelere" ya da "bol yapraklı her ağaç altında" olsun, *ulusların ilahlara tapıtlıkları yerler* (12:2),
- *sunaklar*
- *dikili taşlar*
- *tahtadan putlar*
- *ilahları temsil eden öbür putlar*
- *ilahların adları*

"Yerler" ifadesinden anlaşılıyor ki, doğal yerlerin yanı sıra tek gerçek Tanrı dışındaki ilahlara tapınmak için insan eliyle yapılmış binalar da söz konusudur. Bu yüzden Hıristiyanlık dışındaki dinlere sahip kültürlerden gelen yapılar (yani camiler, tapınaklar, havralar), Kutsal Kitap'a bağlı olanlar için yasaktır. "Sunaklar" ister doğal, ister insanlarca yapılmış olsun, kurbanlar, dua törenleri ya da benzeri işler için kullanılan her türlü eşyayı içine alır. "Dikili taşlar, tahtadan putlar ya da ilahları temsil eden öbür putlar" olarak, yerel halkın Hıristiyanlık dışı ilahlara tapınmak için kullandığı her türden mimari

* Senkretizm: "Birbirinden ayrı düşünce, inanış veya öğretileri kaynaştırmaya" çalışmak (bkz. *TDK Türkçe Sözlük*).

"Uygunlaştırma" (contextualization), bir tanımına göre, "Hem Tanrı Sözü'nün özgün niyetine sadık hem de kültüre duyarlı olarak, Kutsal Kitap'ın gerçeklerini farklı kültürlerle anlamlı ve uygun bir şekilde iletmek" demektir (<http://africamissions.org/africa/contxSIM.html>).

ve sanatsal nesne sayılabilir. Sahte ilahların adları dikkatlice incelenerek adların kendileri ya da bu adların temsil ettiği ilahların (sık sık yapıldığı gibi) “Hıristiyan” bir biçime bürünmesi önlenmelidir.

İkinci olarak, **kültürün, Hıristiyan olmayan dinlerle dolaylı olarak bağlantılı olmasına rağmen, Hıristiyanlık’ı uygunlaştırma yoluyla tanıtımların kullanılabilir kadar genel mahiyete sahip yönlerini tespit etmeliyiz.** Bu aşama, misyonerlerin aylar belki de yıllar sürecek uzunca bir dönem boyunca dikkatli çalışmalarını gerektirir. Bazıları “ruhlar kaybolurken” böyle uzunca bir süre bekleme fikrine karşı çıkabilir. Oysa sapık inanç olan senkretizme düşmeden Kutsal Kitap’a uygun uygunlaştırmayla bir kilise kurulursa bu, beklemeye değer bir sonuçtur. Aşağıdaki uygulamalar uygun görünmektedir:

- Yaygın kültürden gelenlerin Hıristiyanlık dışı dini inançlara ait olarak kabul ettikleri yerlerde Tanrı’ya tapınmamız yasak olduğundan, Yeni Antlaşma’da geçen ev kiliseleri modelini veya yerel dini öğelerin temsil edilmediği yapıları tercih edebiliriz. Örneğin bir İslam ülkesinde, minaresi ve üzerinde İslam’ın hilal biçimindeki simgesi olan kubbesi bulunan bir yerde toplanmayacağız. Yahudilik’in egemen olduğu bir kültür söz konusuysen, örneğin Davut’un yıldızıyla süslenmiş bir yapıda toplanmayacağız. Hinduizmin önplanda olduğu bir kültürde de benzer şekilde birçok tanrı ve tanrıça heykelleriyle donatılmış ve dış görünüş itibarıyla Hindu tapınaklarını andıran binalarda bulunmayacağız. Her durumda belki de bir haç, kumru, balık ya da Hıristiyan inancının diğer tarihsel simgeleriyle belli edilen bir yerde toplanmayı tercih edebiliriz. Bu tür dış simgelerin imanlıları belirgin olarak tehlikeye attığı durumlarda herhangi bir simgenin kullanılmadığı sade yerleri tercih ederiz.
- Eğer Hıristiyan ibadeti için sunak kullanılacaksa bu sunak yaygın kültürden gelen kişilerce yerel dinlerle arada hiçbir bağlantının kurulamayacağı şekilde yapılmalıdır. Örneğin ülkenin dinsel sunakları dikdörtgen biçiminde, beyaz ve üzerine mumlar varsa ve buhurların yanında meyve sepetleri konuyorsa, o zaman Hıristiyanlar kendi sunaklarını tahtadan, dairesel ve sade biçimde (belki bir Kutsal Kitap konulabilir) yapmalıdır.
- Hıristiyanlık metinlerinde putların kullanılması yasaklandığından, belki de en iyisi Kutsal Kitap’ta adı geçen karakterlerin tasvirinden tamamen vazgeçilmelidir. Buna İsa ve öğrencilerinin bilindik resimleri de dahildir.
- Adlar konusuyla ilgili olarak, Kutsal Kitap çevirisindeki dil sorunlarıyla uğraşmak zorunda kalacağız. Örneğin, “Tanrı” için kullanılan genel ve özel kavramları mümkün oldukça birbirinden ayırmaya çalışmalıyız. Bu oldukça sorunlu bir hale gelebilir. Kutsal Kitap’tan bir örnek olarak İbraniler’in kullandığı “Elohim” sözcüğünü ele alalım; bu sözcük eski putperestlerce belki de bugünkü çevirmenlerin rahatsızlık duyacağı derecede kullanılıyordu. İbrahim’in kullandığı “El-Elyon” sözcüğü bir başka örnektir. Günümüz dilleri bakımından, ya kendi dillerimizde (genelde Batı dilleri) kullanılan bir sözcüğü yabancı dilde yazarak yeni bir sözcük yaratmak ya da zaten o dilde var olan bir kavramdan yararlanarak ona yeni bir anlam kazandırmak zorundayız. Buna örnek olarak, Kutsal Kitap’ın Arapça’ya çevrilmesi sırasında “Allah” sözcüğünün ve Kutsal Kitap’ın Çince’deki ilk çevirilerinde “Shang-Di” sözcüğünün kullanılması verilebilir. Bazı durumlarda üçüncü bir yol daha bulunmakta olup bu seçenekler bulunduğunda şanslı sayılırız. Bir örnek olarak, daha yaygın bir sözcük olan “Zeus”’a karşı ilk Hıristiyanlar’ın tek gerçek Tanrı için Grekçe “Teos” sözcüğünü kullanmaları verilebilir. “Zeus” adı bir Roma vatandaşı için belirli bir sahte ilahı çağrıştırırken, yine Grekçe olan “Teos” kavramına çok daha az bir çabayla yeni bir anlam kazandırılmıştır.

Üçüncü olarak, **bu kararları alırken, korunabilecek dinsel uygulamalarla tamamen dışlanması gerekenlerin belirlenmesi sürecinde o kültürden olan yerel imanlıların etkin katılımları sağlanmalıdır.** Belirli bir kültür içinde yetişmiş olan kişilerin hangi dinsel simgelerin ve uygulamaların o kültüre ait dinle özdeşleştiği hakkında bilgileri olduğundan bu önemli bir konudur. Aynı zamanda bu konuda bir noktaya dikkat edilmelidir; yeni iman etmiş kişilerin, çoğunlukla eski yaşam biçimlerine karşı gerçekte Kutsal Kitap yorumunun ortaya koyduğundan daha aşırı bir tepki gösterdikleri iyi bilinen bir gerçektir. Eski yaşamlarından mümkün olduğunca kopmayı arzuladıklarından, çoğu zaman gerçekte dışlanmasına gerek olmayan kültürel öğelerden uzaklaşırlar. Böyle durumlarda misyonerler şefkatle, fakat kesin bir ifadeyle bu yeni imanlılara Rom.14 ve 1Ko.8’deki ilkeleri tanıtmalıdır. Pavlus’un 1Ko.8’de belirttiği gibi, putlara sunulan kurban etini yemekten kaçınmak gereksizdir, çünkü putlar anlamsız taş ve tahta parçalarıdır. İmanlı hayatının ilk aşamalarında kişinin vicdanında “arta kalan” duyguları yüzünden bu tür etleri yemesi belki sorunlu olabilir. Oysa aynı imanlının, artan bir olgunlukla İsa’nın tüm yiyeceklerin “temiz” olduğu bildirisini (Mar.7:19) cesurca kabul ederek böyle gereksiz bir titizliği terk etmesi yerinde olacaktır.

Son olarak, **Kutsal Ruh’un yeni Hıristiyan hareketlerinin bütünlüğünü koruyacak ve senkretizmi önleyecek güçte olduğuna güvenmeliyiz.** İlahiyat açısından muhafazakâr Evangelikler’in misyonerlik anlayışında her zaman belirli bir risk vardır. Bunun nedeni, Hıristiyan inancını ve yaşam biçimini diğer kültürlerle “emperyalistçe” dayatmak yerine, Müjde’yi başka kültürlerle *tercüme* yoluyla tanıtmayı tercih ederler. Böyle bir misyonerlik felsefesi, girişimlerimiz üzerinde doğal olarak istediğimiz kadar kontrolü asla sağlamayacağımız anlamına gelir. Bu yüzden yeni öğrencilerimizi Egemen Tanrı olan Kutsal Ruh’un ilgisine emanet etmeye hazır olmalıyız. ♦ (Çev: Alper Özharar)

Müjde’nin dünya görüşü varsayımları günümüzün binbir kültürel, dinsel, felsefi ve ideolojik görüşlerinin varsayımlarına hep meydan okuyacaktır. Pavlus’un yaptığı gibi, gerçeği sevgiyle iletebilmek için dinleyicilerimizin dünya görüşünü anlamalıyız: çatışan fikirlerimizin olacağını farkında olarak mümkün olan konularda ortak fikirlerimizi de tespit etmeliyiz. (William J. Larkin)

“Emperyalist” Misyonerlik? Larry Poston

Onlarca yıllardan beri Batılı misyonerler, seküler antropolog ve tarihçilerin misyonerlerin Hıristiyanlık inancını yaymaya çalıştıkları kültürlerin “altını oydukları”na dair eleştirilerine maruz kalmışlardır. Misyonerlerin girişimleri pek çok durumda yalnızca yeni toprakları ilhak etmeye, yeni ekonomik pazarları bulmaya ve “ilkel” halklara “medeniyet” getirmeye yönelik “seküler” emperyalistlerin faaliyetleriyle keşistikleri için, misyonerlerin bu “emperyalist” motivasyonları paylaştıklarını sanmak belki doğaldır. Bu yazının amacı iki grubun motivasyonlarının ve dolayısıyla girişimlerinin arasında son derece önemli farkların bulunduğunu göstermektir. Kuşkusuz, “ruhsal emperyalizm” suçlamaları bazı zamanlar ve yerlerde geçerli olmuştur.¹

Bunula birlikte, misyonerlik hareketinin bir bütün olarak Batılı olmayan toplumlarda gerçekleştirdiği değişimler, dinsel veya herhangi başka ölçütlerle sınıdığında, olumlu ve takdire layık sayılmalıdır.

Gayet tabii, müjdecî Hıristiyanlar'ın bakış açısından misyonerlik hareketinin en önemli boyutu, “ruhen yeniden doğarak” Tanrı katında sonsuz hayata kavuşabileceğimize dair iyi haberin tüm yeryüzüne iletilmesidir. Sonsuz ölüm ve cezadan kurtularak sonsuz hayata geçebileceklerine dair bu mesajı tüm dünyanın halklarına bildirmek, hemen hemen bütün dönemlerde kilisenin en öncelikli hedefi olmuş ve hâlâ olmaktadır. Herhangi başka hedef, olsa olsa ikincil bir önem taşır, sık sık da Yeni Antlaşma açısından yetersiz olur.

Hıristiyanlık'ın son iki bin yıl içinde şaşılacak bir şekilde yayıldığı, tartışılmaz bir gerçektir. Bu yayılış, hiçbir zaman müjdecî Hıristiyanlar'ın arzuladıkları kadar geniş ve köklü olmamıştır. Buna rağmen, Göklerin Egemenliği'nin genişlemesi her şeyden önce Tanrı'nın takdirine bağlı olduğuna göre, şikâyet etmeye pek bir hakkımız yoktur. O'nun tasarısı buyurduğu şekilde gerçekleştirilmektedir. Tüm yeryüzünde Müjde duyurulmakta ve insanlar iman ederek Rab'be gelmektedir. Bu insanlara “İsa'nın buyurduğu her şeye uymaları” öğretilerek, Yeni Antlaşma anlamıyla Mesih öğrencisi olmuşlardır. İstisnalar dışında, kurumsal kilise çağdaş dünyanın bütün ülkelerinde bulunmaktadır. Bunların çoğu da yerel önderler tarafından geliştirilmiştir. Yale İlahiyat Fakültesi'nde profesör olan Gambyalı Lamin Sanneh şu gözlemlerde bulunmuştur: “misyon, sömürgeci imparatorluğun evrensel değerlerini yaymaya çalışacağı yerde, kendini yerel kültürlerin ve dillerin gelişimine adanmıştır. Bu adanmışlık da dünyanın yerel kültürlerine geniş çaptaki yararlar sağlamıştır.”²

Bazı insanlar Hıristiyanlar'ın diğer dinlerin mensuplarının Hıristiyanlık'a geçmelerini teşvik etmelerini şiddetle kınamıştır. Oysa, Yeni Antlaşma'ya bağlı bir Hıristiyan haklı olarak başka bir şekilde davranamaz. Müjde'yi yayma, insanları Mesih öğrencisi olarak yetiştirme ve kiliseler kurma süreçleri olmadıkça, “Yeni Antlaşma'ya bağlı” bir Hıristiyanlık yoktur. İlk elçilere ve onların ardından gelen Hıristiyanlar'a baktığımızda, aynen bu hizmetleri gerçekleştirdiklerine, hatta esasında *yalnızca* bu hizmeti gerçekleştirdiklerine, tanık oluruz.

Ama bu tamamen “ruhani” olan girişimlerin ötesinde, Batılı misyonerlerin dünya medeniyetine getirdikleri katkılar, sadece ruhsal düzeyde değil, fiziksel, düşünsel ve toplumsal düzeylerdeki katkılar da az değildir. Misyonerlerin çoğunun gözünde bu katkılar yalnızca müjdeleme veya Mesih'e bağlı öğrencileri yetiştirmenin yan ürünleriydi. Misyonerleri eleştiren kişilerse, bu çalışmaların “pırıl pırıl doğal” kültürler üzerine “müdahaleci, emperyalist ve yozlaştırıcı” bir etki yaptığını sık sık belirtir. Ancak aslına bakacak olursak çoğu Müjdecî misyoner, böyle suçlamaların tersine, “kültüre saygısızca karışmak”tan kaçınmışlardır. 19. yüzyılın sonlarında önde gelen ve dolayısıyla dönemin değerlerini temsil eden bir misyonerlik uzmanı (misyolog) olan A.J. Gordon hakkında, Boston Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ndeki Dana Robert şu gözlemlerde bulunmuştur: Gordon, “eğitimsel, endüstriyel ve diğer ‘medenileştirici’ girişimlerin misyonerlikte kullanılmasını gereksiz ve hatta yararsız bularak bunları açıkça reddetti. Örneğin, yüksek eğitilmiş olmanın kayıp insanları İsa Mesih'e getirmediğini, tersine Batılı eğitimin onların Hıristiyan olmalarına engel olduğunu belirtti.” Robert, misyolog Gordon'un şu sözünü de aktarır: “Eski çağ veya modern çağ misyon girişimlerine bakın, kayıp insanların değişen kültür nedeniyle yavaş yavaş Hıristiyanlık'ı kabul etmeye hazır hale gelmelerine dair bir örneği boşuna ararız; bunun tersine, birçok örnekten görülebilir ki, medeniyet kavramından müjdelemeye sistemli bir şekilde geçmeye çalışmak sadece dolambaçlı bir yol değil, yanlış bir yoldur.”³ Başka bir deyişle, öncelikle Batı'nın toplumsal kurumlarını Batılı olmayan halklara getirerek onları “medenileştirmeyi” amaçlayan klişeleşmiş Hıristiyan misyoner anlayışı, ne geçmişte doğru sayılmıştır ne de günümüzde doğru sayılabilir.

Bunların yanı sıra “emperyalist misyonerler”i eleştirmeye ve kınamaya bu kadar hevesli olan gözlemciler, misyonerliği bütünüyle zararlı bir girişim olarak ilan etmeden önce bu katkıları araştırsalar iyi ederler. Kanım şu ki, dünyanın halklarıyla bir anket yapılarak onlara “Misyonerlerin gelişinden ve faaliyetlerinden önceki şartlara dönmek ister miydiniz?” diye sorsak, bu halkların ezici çoğunluğu “Hayır!” diye haykırır. Bu konuyla ilgili olup bitenlerden haberdar olan kişiler, Batılı misyonerlerin katkıları olmasaydı, dünyamızın çok ama çok daha ıstırap ve keder dolu bir yer olacağını farkındadır. Bu cesur iddiaları hangi kanıtlara dayandırabiliriz? En önemli kanıtlardan birkaç tanesine birlikte bakalım.

1. Misyonerler, yerel kültürlerin en iyi saydıkları yönlerini korumak için, diğer Batılılar'ın çoğundan daha girişken olmuştur.

“Misyonerler gittikleri her yerde yerel kültürü yok ettiler” şeklindeki yaygın inanca rağmen, çoğu zaman durum bunun tam tersiydi. Lamin Sanneh şu gözlemlerde bulunur:

Şüphe götürmez bir gerçektir ki, en esas şekliyle misyonun belirleyici özelliği yerel dilleri savunarak geliştirmektir. Kutsal Yazılar'ı yerel dillere çevirme girişimlerinin temelinde son derece büyük etnografik inceleme ve saha araştırmaları işleri yatmıştır; yerel dilbilim geliştirilerek belgelenecekti; yüksek çeviri amacına hizmet eden kaynakçalar bir araya getirilecekti; yerel dil için sözlükler, gramer kitapları ve ilk okuma kitapları hazırlanacaktı; üstelik, daha önce öyle bir şeyin hiç yapılmadığı yörelerde yerel dillere yönelik okuryazarlık eğitimine yatırım yapılacaktı.⁴

Sözgelimi, Hindistan'a giderek Protestan Misyonerlik Hareketi'nin kurucusu olarak tanınan William Carey, Hindistan kültürüne duyduğu derin saygısını sergileyerek Hinduizm'in iki büyük destanı olan *Ramayana* ve *Mahabharata* adlı eserleri İngilizce'ye çevirdi. Çin'de James Legge aynı işi yaparak Çin dininin *Dört Kitaplar* ve *Beş Klasikler* adlı eserlerini çevirdi. Robert Codrington Güney Pasifik'in kültürleri ve geleneklerini inceleyerek *Melanezyalılar* adlı eseri yazdı ve böylece *mana* kavramını insanbilimi ve karşılaştırmalı dinler tarihi alanlarına tanıtmış oldu. Edwin Smith Royal Anthropological Institute'un başkanı olarak seçildi ve *Afrikalılar'ın Tanrı Anlayışları* ve *Altın İskemle* dahil olmak üzere birkaç kitap yazdı.⁵

2. Çeşitli durumlarda misyonerler toplumsal şartları iyileştirmiştir.

Hıristiyan Mision Faaliyetlerini Anlamak (Understanding Christian Missions) adlı kitabında, J. Herbert Kane şu gözlemlerde bulunmuştur:

... açıktır ki ilk misyonerler çok özel insanlardı. Tek taraflı olarak ve büyük cesaretle yaşadıkları dönemin toplumsal kötülüklerine, örneğin, Hindistan'da çocukların evlendirilmesine, dulların yakılarak kurban edilmesine, tapınaklardaki fahişeliğe ve parya sınıfına [kast sisteminin en alttakileri]; Çin'de afyon ticaretine, kumara, ayak bağlamaya ve bebek öldürmeye; Afrika'da köle ticaretine, içki ticaretine ve ikizlerin imha edilmesine karşı savaştılar... toplumların, kendi halklarınca terk edilmiş en alttakilerinin imdadına koşarak yardım ettiler... Terk edilmiş bebekleri kurtaran, kız çocuklarını eğiten ve kadınları özgürlüğe kavuşturan ilk insanlar onlardı. Alfabeleri olmayan dillerin yazı sistemlerini geliştirdiler, Kutsal Yazılar'ı çevirdiler ve yerel halklara okumayı öğrettiler. Böylelikle onların yepyeni düşünceler denizine açılmalarını sağladılar.”⁶

William Carey 1793 yılında Hindistan'a vardığında, Hıristiyan dünya görüşünün ruhuna ve değerlerine ters düşen bir takım uygulamaları destekleyen ve hatta takdir eden bir ülke olduğunu öğrendi. Genç kızlar ya yol kenarında terk edilir ya da Hindu tapınaklarında yapılan törenlerde fahişe olarak görev yapmak üzere yetiştirilirdi. “Sati” olarak bilinen bir uygulamada, dul kadınlar (genelde kendi oğulları tarafından) ölü kocalarının yakılmakta olduğu odun yığınlarına atılırdı. Özellikle bu olay karşısında dehşete kapılan Carey, Hindu kutsal yazılarından kanıtlar getirerek bu uygulamanın (Hıristiyanlık inancı bir yana) Hindistan'ın dinine aykırı olduğunu vurgulayarak buna son verilmesine çağrıda bulundu. Ayrıca, Carey köle ticaretine karşı mücadele ediyordu ve (ölümünden önce) İngiliz İmparatorluğu'nda kölelik yasaklandığında oldukça sevinmişti. Üstelik Carey'nin katkıları sadece ruhsal ve toplumsal alanlara sınırlı değildi. Doğal bilimler bile onun “ağır ama sebatkâr” girişimleriyle ilerletilmiştir.* 1820'de, yaşadığı her yerde o yörenin bitki ve hayvanlarını tasnif etme “hobisi”nin bir uzantısı olarak, Hindistan Ziraat ve Bahçivanlık Cemiyeti'ni kurdu. Ayrıca, Serampore Yüksek Okulu'nu (Serampore College) kurdu ve orada ölümüne kadar bitkibilim ve hayvanbilim bölümlerinde okutman, ilahiyat bölümünde ise profesör olarak hizmet etti.⁷

Çin'de, misyonerler ayak bağlama ve kız bebek öldürme uygulamalarına ısrarlı karşı çıktı. Ayak bağlama karşıtı ilk kuruluş, Hıristiyanlık'a geçen yerlileri desteklemek için 1874'te bir misyon tarafından oluşturulmuştur. Güney Baptistleri'den bir kadın misyoner Lottie Moon, bu uygulamaya karşı duran mücadeleçilerin önde gelenlerindendi ve ölmeden önce (aynı yıl vefat edecekti) devletin ayak bağlamayı yasaklamasına tanık olma sevincini yaşadı.⁸

Afrika'daki misyonerler, kadın sünneti (genital mutilasyon), çok karınlılık, cariyelik ve kadınlara uygulanan diğer insan onuruna aykırı uygulamalara karşı oluşturulan girişimlerde de önderlik yapmışlardır.⁹

Pek çok yörede, yerel halklara günlük hayatlarını önemli ölçüde iyileştiren pratik becerileri öğreten kişiler de misyonerlerdi. Sözgelimi, Ağustos 1796'da Londra Misyoner Cemiyeti ilk misyoner grubunu hizmete tahsis törenini yaptığında otuz misyonerden yalnızca dördü kilise tarafından “din adamı” (rahip) olarak atanmıştı. Altısı marangoz, ikisi duvarcı, ikisi kunduracı, biri bahçivan, biri de koşum takımı ustasıydı.¹⁰ Bazıları bu çeşitli ustaların anlamını “kültürel

* Carey, tek büyük marifetinin “ağır fakat sebatla çalışan” biri (“a plodder”) olduğunu sık sık söylemiştir. (Çevirmenin notu)

emperyalizm” olarak yorumlamak istese de, aslında bu misyonerler (1Se.4:11-12 ve 1Ko.9:12-18 ayetlerinin doğrultusunda) hünelerini kullanarak Hıristiyanlar'ın kendi geçimlerini sağlayan güvenilir insanlar olduğunu göstermeyi amaçlamaktaydı. Bu misyonerler, Hıristiyanlık'ı seçen yerliler de hararetle isteyince, bu zanaatleri onlara büyük memnuniyetle öğrettiler.

Bazı yerlerde de misyonerler yerel halklara ürünlerinin daha verimli ve besleyici olmasını sağlayan yeni çiftçilik yöntemlerini öğretti. Yetersiz beslenen halkların yaşam standartlarını yükselterek çetin iklimler ve verimsiz topraklara uygun melez ürünleri tanıtan insanlar da misyonerlerdi. Hayvancılıkla geçinen topluluklara hayvancılık ve veterinerlikle ilgili yeni buluşları tanıtanlar yine misyonerlerdi.¹¹ Bu tür katkılar pek çok halka daha güvenli ve verimli yaşam sağladı.

3. Misyonerler, kadın ve çocuk haklarına dünya çapında çok önemli katkılarda bulundu.

Paul Pierson şu gözlemlerde bulunur:

Hıristiyan misyonerliğin en önemli toplumsal sonuçlarından biri, kadınlara hizmet ederek onların statüsünü yükseltmekten doğmuştur. Kadınların toplumsal statüsü düşük veya hakları yokken, misyonerlik yüzünden bu durum değişti. Misyonerler öncelikle kadınlara önce Müjde'yi ileterek kendilerini Tanrı'nın çocukları olarak görmelerini öğrettiler. Ondan sonra kadınların okuyarak kendi yeteneklerini geliştirmelerini, bazı durumlarda da (çoğunlukla eğitimle ilgili) mesleklere girmelerini, teşvik ederlerdi.¹²

İrlandalı Amy Carmichael bağımsız bir misyoner olarak Hindistan'a gitti ve Dohnavur Topluluğu adıyla tanınan bir çalışma başlattı. Bu kurum hem Hindu tapınaklarında fahişelik yapmak üzere satılan kızlara hem de diğer kimsesiz kızlara sığınak oldu. Genç kızlara yapılan bu muamele toplumca iyice gizlenmiş olduğu için, çoğu Batılı bu uygulamayla ilgili rivayetlerin asılsız olduğunu sanmaktayken, bu uygulamaları bizzat yaşamış, tapınaklardan kaçan kızlar şefkat ve cömertliğiyle meşhur olan Amy'yi arayarak bulurlardı. Dohnavur Topluluğu'nun faaliyetlerinin sonucu olarak bu uygulamalar teşhir oldu ve Hindistan hükümeti bu uygulamaya karşı mücadele etmeye zorlandı.¹³

Yine Tom Hiney'nin kaydettiği bir örnek, Polinezya adalarındaki kültürün Batılı misyonerlerin gelmesiyle geçirdiği büyük değişimle ilgilidir. “Hıristiyanlık'ın benimsendiği adalarda kavgacılık ve yeni doğan çocuk öldürme adetlerinde olduğu gibi, [Avrupalı denizcilerin getirdikleri] zührevi hastalıklar da ortadan kalkmıştı.” Misyonerlerin raporlarına göre, hamileliklerin çoğuna kürtajla son verilmesi yerine, “artık Hıristiyanlaştırılmış kesimdeki evli çiftler çocuk sahibi olmaya çok hevesli oldular; anne baba olanlar da bebeklerine tam bir şefkatle bakmaktadırlar.”¹⁴

4. Pek çok durumda misyonerler, yerel halkları nesillerce süren kabileler arası savaflara, kelle avcılığna (headhunting) ve yamyamlığa iten kültürel uygulamalara son verdiler.

Batılıların çoğu 1956'da Ekvador'da vahşi Waodani kabilesiyle temas kurmaya çalışırken öldürülen beş misyonerden haberdardır. Rachel Saint (şehit Nate Saint'in kız kardeşi) ve Elizabeth Elliot (şehit Jim Elliot'ın eşi) beş misyonerin tamamlayamadığı görevi üstlenerek, Müjde'yi yayma misyonuna katılan binlerce kişiye esin kaynağı olmuştur. Waodoni halkı arasında yapılan misyonerliğin “yan ürünü”, bu kabilelerin arasında nesillerce süren kavga ve savaşların sona ermesi oldu. *Kelle Avcılarına Misyon (Mission to the Headhunters)* adlı kitapta kaydedildiği gibi, Jivaro kabilesinde aynı durum yaşandı.¹⁵ Bu kabilenin kültüründe komşu kabilelerden öldürülen kişilerin kellelerinin toplanması önemli bir rol oynardı. Misyonerlerin çalışmaları sayesinde Jivaro kültürünün bu acıklı yönüne son verildi.

5. Misyonerler çeşitli durumlarda sağlık ve hijen şartlarının daha iyi hale gelmesini sağladı.

Ruth Tucker'in *Yeruşalim'den İrian Jaya'ya kadar: Biyografilerle Hıristiyan Misyonerliğin Tarihi (From Jerusalem to Irian Jaya: A Biographical History of Christian Missions)* adlı eserinde bir bölümün konusu şöyledir: “Merhamet Melekleri’: Tıbbi bakımından Misyonerlik” (“Medical Missions: ‘Angels of Mercy’”). Kitabının bu bölümünde Tucker çeşitli misyonerlerin dünyanın birçok yerinde tıp standartlarının yükseltilmesine sağladıkları büyük katkıları açıklar. 1925 yılına kadar dünyanın çeşitli ülkelerinde iki bini aşkın doktor ve hemşirenin hizmet etmekte olduğunu kaydeder. 1935 yılına kadar, Çin'deki hastanelerin yarısından fazla yabancı misyon grupları tarafından işletilmekteydi.¹⁶ Bu bölümde yazar tıp doktoru olarak misyonerlik yapan önde gelen bazı kişilerin öykülerini kaydeder. Sözgelimi John Scudder, adaş oğlu John ve torunu Ida hayatlarını Hindistan'da tıbbi misyonerlik yaparak geçirmişlerdir; aynı hizmeti David Livingstone, Albert Schweitzer, Helen Roseveare, Paul Carlson ve Carl Becker Afrika'da, Halliwell ailesi Brezilya'da ve Viggo Olsen Bangladeş'te yapmışlardır. Bu durumların çoğunda tıbbi misyonerler korku ve batıl inançlara dayanan yüzyıllardır süregelen yerel uygulamalarla baş etmek zorunda kalmıştı. Dolayısıyla sık sık Batı'dan getirdikleri tıp yöntemlerini kullanmalarına ancak şiddetli salgın veya başka bir kriz baş gösterdiğinde izin verilirdi. Halkların güvenini azar azar binbir zahmete katlanarak kazanmışlardı. Bu girişimde sebat ettikleri için Üçüncü Dünya'daki milyonlarca insanın hayatlarına yarayan sağlık ilerlemeleri sağlandı. Bu konuyu Tucker şöyle özetler:

20. yüzyılda gerçekleştirilen tıbbi misyonerlik hizmeti şüphesiz ki dünya tarihinin en büyük insanlık girişimi olup herhangi diğer etkenden çok, Hıristiyan misyonerliği eleştiren kişilerin tekrar düşünmelerini sağlamıştır. Öylesine çok durumda bu uzman doktorlar, kendi vatanlarındaki modern tesislerde kazançlı kariyerlere sahip olabilecekken, yıpratıcı ve ilkel şartlar altında uzun saatler çalışarak bu ülkelerde tıp hizmeti vermeyi seçtiler. Kendilerini dünyanın çeşitli ülkelerinde sağlık standartlarını yükseltmeye adanmış tıbbi misyonerler Batı'daki doktorların pek ilgi duymadığı hastalıkları araştırdılar ve kendi bağışladığı veya topladığı maddi kaynaklarla hastanelerle tıp okullarını kurdular. Bu sayede dünyanın en iyi hastanelerle tıp fakülteleri meydana geldi...¹⁷

6. Misyonerler doğal afet yardımı ve kalkınma girişimlerinde öncülük etmişlerdir.

Salvation Army, World Vision, World Relief, Compassion International, Samaritan's Purse ve Food for the Hungry, Müjdeciler Hıristiyanlar ve misyonerlerin deprem, kasırga, sel ve savaş gibi facialara maruz kalan kişilere yardım sağlamak için kurdukları kurumların sadece birkaç tanesidir. Bu kurumlar Batı'da ve dünyanın diğer ülkelerinde bağışlar toplayarak çok büyük miktarda yiyecek, giyecek, inşaat malzemeleri ve diğer gereksinimleri satın alarak, doğal ve insanların sebep olduğu afetler yüzünden yıkıma uğrayan insanlara yardım sağladılar. Bu kurumların birçoğu da mültecilerin kendi ülkelerine yerleşmelerine yardımcı olup bireylerle ailelerin özgür ve saygın bir hayata sahip olabilecekleri diğer ülkelere de yollamaya çalışmıştır.¹⁸

7. Misyonerler dünyanın dört bir yanında okullar kurarak düşük okuma yazma oranlarını oldukça artırmış, pek çok durumda da kızlara ilk defa eğitim imkânı sağlamış oldu.

William Carey örneğine tekrar dönelim. Carey, Hindistan'daki gençlerin toplam okuma-yazma oranını artırmak amacıyla bir okullar zinciri kurdu. 1818 yılına kadar, toplam öğrenci sayısı 10.000'i aşan 92 okul kurulmuştu.¹⁹ Carey'nin kurduğu Serampore Yüksek Okulu (Serampore College) birçok açıdan çığır açıcı bir girişimdi. Misyonerlerin eğitime katkısı konusunda, "misyon okullarının zirvede olduğu dönemde, Çin'de 340 orta okul ve 13 yüksek okul, Hindistan'da 421 orta okul, 291 lise ve 37 yüksek okul, Japonya'da 65 orta okul, 74 lise, 34 önlisans, 16 yüksek ve 6 yüksek lisans okul bulunmaktaydı."²⁰ 1923'te Afrika'daki İngiliz sömürgelerinde, 6000 okul vardı. Bunlardan yalnızca 100 tane devlet tarafından kurulmuştu. 1961 yılında bile, Afrika'daki çocuklarının %68'i misyon okullarında okumaktaydı.²¹ 60'lı yılların son yıllarında ve 70'li yıllar boyunca, Afrika ülkelerinin hemen hemen bütün önderleri misyon okullarında okumuştur. Milyonlarca genç misyonerlerden okuma-yazma öğrendi. Bazı insanlar "misyoner öğretmenler Hıristiyanlık öğretmek gençlerin beyinlerini yıkadılar" diye suçlarken, gerçek şu ki, çoğu durumda alınan eğitim Amerika ve Avrupa'nın okullarındaki eğitimden daha "liberal"di. Pek çok durumda eskiden beri kızların okumasını yasaklayan kültürel standartlar yok sayıldı ve kızlar okumayı, yazmayı ve kendileri için düşünmeyi öğrendi.

Ayrıca misyonerler dinleyicilerin okuma-yazma kapasitelerini ve kendi ülkeleri ve tarihleri hakkındaki bilgilerini artırmaya yönelik çeşitli yayınları yapan radyo istasyonları da kurdu. Sık sık bu yayınlara bağlı olarak dinleyicileri katılmaya davet eden mektuplaşma kursları da düzenlendi. İnternetin sağladığı imkânlar da arttıkça mektuplaşma kursları yerlerini "online" kurslara bırakmaktadır.

Varılan Sonuçlar

Peki, Hıristiyan misyonerler "emperyalizm" yaptılar mı? Bu terimin kastı, bir kültürü ve onun örf ve adetlerini başka bir halka topyekûn ve gaddarca dayatmaksa, misyonerler öyle bir girişimde bulunmadılar demek kesinlikle doğrudur. Ama sık sık bu terim, başka bir halkın kültürüne *herhangi bir şekilde* müdahale etmek anlamıyla tanımlanmaktadır. "Emperyalizm"i böyle tanımlayanlar sık sık her ayrı insan topluluğunun kültürünü büsbütün "kutsal" veya "dokunulmaz" bir değer sayarak, her kültürün dışarıdakilerin herhangi bir müdahalesi olmaksızın kendi hayat anlayışını ve dünya görüşünü sürdürmeye hakkına sahip

Yerel Dil ve Kültürlerle İlgili bir Amentü¹

Kilise, yerel dillerin aleyhine işleyen küresel etkenlere rağmen, halkların kendi yerel dil hazinelerine yönelik tutkularını dile getirmeye yardım eden bir ses olabilir mi? Bütün Afrika'da, halkların yerel dil ve kimliğine duydukları tutkunun ateşi sönmeye yüz tutmuşken, kilise önderleri bunu alevlendirmek için aşağıdaki amentüyü kullanırlar. Bu amentü basit bir dil ve kültür teolojisini ortaya koyar. Her kilisenin kendi yerel dil hazinesine değer vererek onu bilinçli bir şekilde kullanmasını teşvik eder.

Şunlara inanırız:

- Tanrı, anlayabileceğimiz bir şekilde bizimle iletişim kurmak ister.
- Dillerin çeşitliliği Tanrı'nın tasarısına uygundur: O, çeşitlilik bağlamında bulunan birlikten hoşlanır.
- Tanrı'yla iletişim kurarken hiçbir dil diğerlerinden daha üstün değildir.
- Tanrı, İsa'nın insan olmasıyla, bize ulaşmak uğruna bulunduğumuz düzeye gelmeye razı olduğunu göstermiştir.
- Müjde insanların dünya görüşüne nüfuz etmelidir ve bu en iyi şekilde bireylerin ana diliyle sağlanır.
- Hıristiyanlar Tanrı'nın sözüne anladıkları ve kullanmayı sevdikleri bir dil aracılığıyla ulaşamadıkça imanda olgunlaşamaz.
- Tanrı'nın sözü halkın anlayabileceği dille olmadıkça, hiçbir kilise uzun süre ayakta duramaz.
- Kilise önderleri, cemaat üyelerinin toplumsal düzey, cinsiyet veya yaşını gözetmeksizin, herkese anlayabileceği bir dille ruhsal gıda sağlamalıdır.
- Kilise önderleri üyelerin Kutsal Kitap'ı ana dillerinde kullanmalarını teşvik ederse, üyelerin Kutsal Kitap okuma iştahları açılır.
- Kültür Tanrı'nın tasarısının bir parçasıdır.
- Hıristiyanlık herhangi bir kültürde yaşanabilir.
- Müjde kültürlerin öğelerini "yaratılış amacı"na ulaşmış hale getirmeye yardımcı olur.
- Hıristiyanlık her kültürde değişik şekillerde ifade edilir.
- Hıristiyanları birbirine bağlayan etken benzerlik değil, sevgidir.

olduğunu ileri sürerler. Emperyalizmin böyle “genişletilmiş” tanımını kullanılırsa, misyonerlerin böyle müdahalelerde bulunduğunu itiraf etmeye razıyız. Çoğu durumda da, bu makalede göstermeye çalıştığım gibi, bu “müdahaleler” için misyonerler kınanmaya değil, takdire layıktır.

Kutsal Kitap’a göre, *bütün* kültürel sistemler insanlar tarafından yaratılmıştır. İnsansa, Tanrı’nın sözünün öğretisine göre, özünde günahkâr, yani Tanrı’ya karşı süregelen isyankârlık halindedir. Günahkâr olarak her insan korkunç boyutlarda kötülük yapma kapasitesine sahiptir. Böylece insanların geliştirdiği kültürel sistemler de kaçınılmaz olarak kötülükler içerecektir. Gayet tabii de herhangi kültürün kötülüklerinin kötülük olarak teşhir edilmesi ve eleştirilmesi doğru bir davranıştır. Hıristiyanlar’ın anlayışına göre, bir kültürde “erkekliğe erişme töreni”nin bir parçası olarak cinayet işlemek gerekirse, buna “kutsal” diyemeyiz. Bir kültürde dinsel tapınaklardaki törenlerin bir parçası olarak istenmemiş veya terk edilmiş kız çocuklarının daha yaşlı erkeklerle fahişe olarak verilmesine de herhangi suretle “kutsal” diyemeyiz. Okuma, yazma ve kendileri için düşünme ayrıcalıklarını kızlardan esirgeyen kültür “kutsal” değildir. Toprakları ilhak etmek ve malları ele geçirmek için başka halklara savaş açmanın meşru olduğunu söyleyen kültür “kutsal” değildir. Hayır, genelde kültürler “kutsal” değildir. “Siyasal doğruluk” (political correctness) adına kültürlerin topyekûn meşru olup herhangi kültürde yapılan herhangi kötülüğün korunması gerektiğini savunmak akılsızlıktır. Böyle savlarda bulunanlar da bu kültürlerin mensuplarına kültürlerinin böyle uygulamalarının çoğunun önemli ölçüde veya tamamıyla değiştirilmesini isteyip istemediklerini sorsalar iyi ederler.

Böylece, sonuç olarak, kendilerine tamamen yabancı halklara duydukları sevgi nedeniyle hayatlarını harcayarak bu halkların hayatlarına ölçülemeyecek kadar büyük ilerlemeler sağlamış olan bu misyonerlerin kendilerine yönelten “ruhsal emperyalist” kınamalarını hak etmediklerini ileri sürmekteyim. Dünyanın bunlara geri ödenemeyecek bir borcu vardır. İşin ironik tarafıysa, bu kişilerden hiçbiri dünyadan gelen böyle “mükafat”ı beklemeyi aklının köşesinden geçirmezdi bile. Bu insanların mirası budur ve böyle bir miras herkesçe alkışlanmaya layıktır. ♦ (Çev: Chuck Faroe)

Müjde asla yaşantılarımızın dışında durmaz; yerel dile çevrilerek insanların kültürlerine girmesi gerekir. Kişisel olmayan veya durağan Müjde söz konusu değildir, zira Müjde’nin tam olarak ne olduğu sürekli keşfedilmektedir. Misyon, Müjde’yi uygunlaştırma sürecine tabi tutmaktan çok, onun gerçeğini yepyeni bir yaşam ve düşünce biçimi bağlamında yeniden öğrenmektir.

(Tim Stafford, Misyolog Andrew Walls’in Müjde’ye ilişkin gözlemleri hakkında)

“Eyvah Baba Oldum!” Ebeveynlik Hakkında Tanrı Ne Diyor?

Brian Phipps

Üç yaşındaki Mustafa ailenin reisidir! Ne yazık ki babası ne yapacağını bilmez haldedir. İkisi de aile bağlılığından çok Ortaçağ savaşlarına benzer bir dizi mücadele yaşamışlardır.

İlk çarpışma mutfak lavabosunda yaşandı. Mustafa musluğun açıp kapatılacak bir oyuncak olduğu konusunda bağıra çağıra ısrar etti! Babanın aklında ise gelecek ayki su faturası vardı. Mustafa’yı bir türlü mutfaktan dışarı çıkmaya tatlı sözlerle ikna edememiş, gönlünü yapamamış, razı edememişken aklına muhteşem bir fikir geldi. Bir ingilizanahtarı bulup musluğun başlıklarını çıkardı. Böylece babası son kozunu da oynamış oluyordu. Mustafa, babasının bu hamlesiyle tartışmanın sona erdiğinin farkına varınca kendisini yere fırlattı, bağırıp çağırıp tepinmeye başladı (genellikle kendisinin en güçlü kozu buydu).

Bütün bu tepinmeler Mustafa’yı bitkin düşürdü, üstelik saat epey geç olmuştu, uyuması gerekiyordu. Babası Mustafa’yı uyutmak için arabanın anahtarını aramaya başladı; oğlunu yatırmak için en kestirme yolun araba gezintisi olduğunu çoktan kabullenmişti (sanki benzin sudan ucuzdu!) Mustafa da yolculuğu sevinçle karşıladı ama beresini takmayı kesinlikle kabul etmedi. Cepheler tekrar alındı. Babası Mustafa’yı kucağına aldı ve beresini takmazsa üşüteceğini tatlı sözlerle ona anlatmaya başladı. Fakat (sizin de tahmin ettiğiniz gibi) babası, yüzüne tombul parmaklı bir tokattan başka hiçbir karşılık alamadı! Baba, “Sen çok asi bir çocuksun” diyerek söylenip Mustafa’yı indirdi. Baba-oğul (beresiz bir halde) arabaya doğru yürüdüler.

Çok geçmeden bakkal dükkânı Mustafa’nın dikkatini çekti; “Çikolata! Çikolata!” diye direndi. Babası yeni bir fırtınanın yaklaşmakta olduğunu anlamıştı. Çaresizlik üzerine çöktü, Avustralya’ya filan kaçarak yepyeni bir hayat kurma

fikri geçti aklından. Bu fikrinde aşırıya kaçtığıнын farkındaydı ama en azından birazcık huzur için ertesi gün mesaiden sonra birkaç saatliğine de olsa evden uzaklaşacaktı. Dakikalar sonra Mustafa'nın çikolatalı dudakları kendi reisliğini ilan etmiş oldu.

Maalesef bu hikâye küçük çocuğu olan birçok aileye tanıdık gelir. Düşük moral yaygındır. Babalar da sessizce kendilerine, “Çocuğumun davranışları normal mi, yoksa bir şeyleri yanlış mı yapıyorum?” diye sorar.

Tanrı, sözünün bilge öğüdüyle bu sorunun cevabını öğrenmemiz için bize yardımcı olmak istiyor. Efesliler 6:4'te anne babalara değerli rehberlik sağlıyor: “Ey babalar, siz de çocuklarınızın öfkelerini uyandırmayın. Onları Rab'bin terbiye ve öğüdüyle büyütün.”

Bu ayet geniş bir konu olan ebeveynliği, hakim olunabilen parçalara bölmek için iki olumlu buyruk veriyor: çocuklarımızı Rab'bin terbiyesiyle ve Rab'bin öğüdüyle büyütme. Tıpkı Mustafa'nın babasının bulunduğu durumda olan babalar için özellikle ilk prensibe dikkat ederek bu iki buyruğu açalım.

“Çocuklarımızı Rab'bin Terbiyesiyle Büyütün”

İlk buyruk babalara, çocuklarını terbiye ile büyütmelemlerini emrediyor. Ama bu rastgele bir terbiye değil, Rab'bin terbiyesidir. Bu da babaların çocuklarını yetiştirirken Tanrı'yı örnek almaya çağrıldığı anlamına geliyor. Dolayısıyla sağlam ebeveynlik, Tanrı'nın kendi oğullarını ve kızlarını nasıl yetiştirdiğini anlamakla başlıyor. Ne mutlu ki Tanrı'nın Sözü net bilgi veriyor:

“RAB, oğlundan hoşnut bir baba gibi, sevdiğini azarlar” (Özd.3:12). “Ben sevdiğilerimi azarlayıp terbiye ederim” (Va.3:19).

“Terbiye edilmek uğruna acılara katlanmalısınız. Tanrı size oğullarına davranır gibi davranıyor. Hangi oğul babası tarafından terbiye edilmez? ... Tanrı, kutsallığına ortak olalım diye bizi kendi yararımıza terbiye ediyor. Terbiye edilmek başlangıçta hiç tatlı gelmez, acı gelir. Ne var ki, böyle eğitilenler için bu sonradan esenlik veren doğruluğu üretir” (İbr.12:7-11).

Yukarıdaki ayetler Tanrı'nın bir baba gibi sevdiğini öğretiyor. Babacan bir iyilikle çocukları için en iyisini istiyor: kutsallık, esenlik, doğruluk vs. Ancak aynı ayetler Tanrı'nın, sevdiğilerinin sözdinlemezliliğine fiziksel acı ile karşı çıktığını da yazıyor. Sevgiyle dolu iyilik ve fiziksel acı! Burada tutarsız yok mudur? Yoktur. Günaha ciddi bir terbiye ile karşı çıkmak, çocuklarında iyi karakter (ve dolayısıyla gerçek mutluluk) oluşturmak için Tanrı'nın sevgi dolu ellerinde önemli bir alettir. Tanrı, dünyasal babaların uzun vadeli görüşe sahip olup, özenle kendisini örnek almalarını istiyor.

Babaların, çocuklarının günahına karşı çıkması için çok açık bir gerekçe vardır: “Akılsızlık çocuğun öz yapısındadır” (Özd.22:15). Her yürek akılsız yollara tutsak olarak hayata başlar. Her çocuk her zaman akılsızlığın ve ruhsal ölümün yollarını seçer. Babalar bu gerçeğe tamamen inanmalı ve çocuğunu bu akılsızlığa karşı çıkararak yetiştirmelidir. Bunun sonucu, esenlik ve doğruluğu tanıyan yüreğe sahip bir çocuk olacaktır! Bu ilkeyi boş vermek veya küçümsemek ise perişanlıkla sonuçlanacaktır. Çünkü yetişkinliğe erişip hâlâ öz yapısında akılsızlık olan birine ahmak denir! “Akılsız kendisini doğurana derttir, ahmağın babası sevinç nedir bilmez” (Özd.17:21).

Kral Davut da maalesef oğlu Adoniya'nın günahına göz yumdu ve sonucunda yukarıda anlatıldığı gibi babalık üzüntüsünü yaşadı: “Adoniya kral olmayı düşünüyordu... Babası Davut hiçbir zaman, ‘Neden şöyle ya da böyle davranıyorsun?’ diye ona karşı çıkmamıştı” (1Kr.1:5-6). Bu ayete göre, Kral Davut'un yıllar önceki pasif babalığı, Adoniya'nın babasının tahtını isyankâr şekilde gaspetmesine yol açmıştır. Bu arada Adoniya'nın annesinin yüreği de mutlaka kederle dolmuştur; “Kendi haline bırakılan çocuksa annesini utandırır” (Özd.29:15). Prensip açıktır: Çocukların günahlarına karşı çıkmak gerekir.

Ebeveynliğimizde Tanrı'yı örnek almayı düşünmek konusuna başka bir açıdan bakalım. Babalar tutarlı olarak her günaha karşı çıktıklarında Tanrı'nın çocuklara verdiği buyruğa uygun davranmış olur: “Ey çocuklar, her konuda anne babalarınızın sözünü dinleyin” (Kol.3:20). Tanrı'nın Sözü “her konuda” diyor. Ebeveynliğimiz bu ölçütü aşağı çekmemelidir. Vurmak, yalan söylemek, paylaşmamak ve saygısızca konuşmak, fiziksel acıyla karşılanması gereken günahların birkaç örneğidir. Kısacası eğer çocuğun davranışı Kutsal Kitap'tan net bir buyruğu ihlal ediyorsa yaptığının günah olduğunu bilerek çocuğu yola getirmek gerekir. Babaların bu basit ilkeyi zorlaştırıp, tepki verip vermeme bocalamaları yazık olur. Süleyman'ın Özdeyişleri 19:18 şöyle teşvik verir: “Henüz umut varken çocuğunu eğit, onun yıkımına neden olma.”

Tanrı'nın terbiyesi hakkında öğrendiklerimizi örneklendirelim. Baba dört yaşındaki oğlu Batuhan'a, şekerini başka bir çocukla paylaşmasını söylüyor. Maalesef Batuhan paylaşmamakta ısrar ediyor. Bu durumda Batuhan'ın babası diğer çocuğa başka şeker satın almakla veya sorunu başka herhangi hileli şekilde halletmekle geçiştirmemelidir. Batuhan günah işlemiştir. Tanrı'nın cömert yürekli olma buyruğunu (Özd.22:9) ve paylaşma buyruğunu (1Ti.6:18) ahmakça reddetmiştir. Artık Batuhan'ın babası çocuğunu terbiye ile yola getirmelidir. Bu da Batuhan'ı nihai mutluluğuna kılavuz etmek üzere Batuhan'ın yüreğinden ruhsal akılsızlığı manivela ile kaldırır gibi çıkaracaktır.

Peki fiziksel acı dediğinde Tanrı ne demek istiyor? Tanrı'nın Sözü bunu açıklar: “Çocuğunu terbiye etmekten geri kalma, onu değnekle dövsen de ölmez. Onu değnekle döversen, canını ölümler diyarından kurtarırın” (Özd.23:13-14). Tanrı, babaların değnek kullanmasını buyurur.

Deneyimli babalar genelde aynı fikirdedir: Uygun değnek, söğüt dalının ince ucu veya balon tutmak için kullanılan ince plastik sap gibi esnek bir nesnedir. Değnek hızlı bir sallama hareketiyle çocuğun eline veya çıplak poposuna 3-5 defa uygulanır. Değnek acıtır ve ağlatır (“Terbiye edilmek başlangıçta hiç tatlı gelmez, acı gelir,” İbr.12:11) ama kalıcı iz bırakmaz.

Babanız sizi sevgiyle değnek kullanarak yetiştirmeyse yukarıdaki tanımlama midenizi bulandırabilir! Muhtemelen de bu yüzden Tanrı'nın Sözü bu konuda bol bol cesaretlendirmektedir:

“Oğlundan değneği esirgeyen, onu sevmiyor demektir. Seven baba özenle terbiye eder” (Özd.13:24). Bu ayete göre değnek esasen gerçek sevginin göstergesidir. Dolayısıyla, “Oğlum beni sevgiyle dolu baba olarak görsün diye değnekle çok fazla terbiye etmiyorum” diyen babalar bu konuda Tanrı'nın tutumuna tamamen zıt bir mantık yürütmeye çalışıyordur.

“Akılsızlık çocuğun öz yapısındadır, değnekle terbiye edilirse akılsızlıktan uzaklaşır” (Özd.22:15). Tanrı değneğin, yürekten akılsızlığı manivela ile kaldırır gibi çıkaracağına söz veriyor. Buna tezat olarak babanın söz dinlemez çocuğunu mantık yoluyla ikna etmeye, pazarlık yapmaya veya yalvarmaya çalıştığını hiç gözlemlediniz mi? Nadiren etkileyici olur. Neden? Çünkü çocuklar için bilgelik ikna edici değildir (Özd.23:9). Üstelik babanın bağırma patlamaları aynı derecede yararsızdır (Yak.1:20). Aksine akılsızlıkla yüzleşme konusunda değneğin işe yararlılığı için Tanrı'ya güvenmemiz gerekir.

Tanrı'nın yollarına göre terbiye edilmeyip de “iyi çıkmış” çocukları göstererek Tanrı'nın Sözü'nü gözardı etmemeliyiz. İşe karışan akrabalar yüzünden ellerimizin bağlı olduğunu söyleyerek Kutsal Kitap'taki sorumluluğumuzdan kaçmamalıyız. Kutsal Kitap'a dayalı olmayan, çocukların duygusal olarak ince ve zayıf olup değnekle psikolojik zarara uğrayabileceği düşüncesini reddetmeliyiz. Tersine, “Oğlunu terbiye et, o da sana huzur verecek ve gönlünü hoşnut edecektir” (Özd.29:17).

Rab'bin lütfuyla yukarıdaki ayetler metanetsiz kişiye cesaret, tereddütlü kişiye inanç verecektir. Öyleyse pratik tavsiyeler için artık hazır olduğunuzu düşünerek değnekle terbiye için sekiz öğüt sıralayacağım:

1. Motivasyonunuzu denetleyin. Kutsal Kitap ilkeleri ihlal edildiği için ve çocuğunuzu Tanrı'nın istediği karaktere yönlentmeyi arzuladığınız için değnekle terbiye ettiğinize emin olun. Çocuğunuzun yaptıkları sırf hoşunuza gitmediği için terbiye etmeyin (örneğin çocukların zaman zaman yol açtığı kazalar değnekle terbiye edilmez).
2. Çocuğunuzun terbiye ederken onun mahremiyetini korumak için başka kimsenin sizi göremeyeceği ve işitemeyeceği bir yer bulun.
3. Çocuğunuza hangi günah için değnekle terbiye edileceğini net bir şekilde açıklayın.
4. Çocuğunuza değnekle kaç defa vuracağınızı söyleyin.
5. Yukarıda açıklandığı şekilde, eline veya çıplak poposuna olayı uzatmadan vurun ve ardından çocuğunuzu hemen giydirin.
6. Kucaklayarak, öperek, tenini okşayarak ve sessizce beraber oturarak çocuğunuza sevginizi hatırlatın. Bazen çocuğunuzla birlikte dua edin, ona Rab'bin terbiyesiyle günaha karşı çıkmaktan sorumlu olduğunuzu hatırlatın.
7. Çocuğunuzdan günah işlediği kişilerden özür dilemesini isteyin.
8. Olayı daha sonra dile getirmemek üzere tamamen geçmişte bırakın.

“Çocuklarınızı Rab'bin Öğüdüyle Büyütün”

Efesliler 6:4'teki ikinci buyruk, bizi Kutsal Kitap'ı ön planda tutmaya çağırıyor. Çocuklarımız varsa evimiz Tanrı'nın sözüyle zengin ve dolu olmalı!

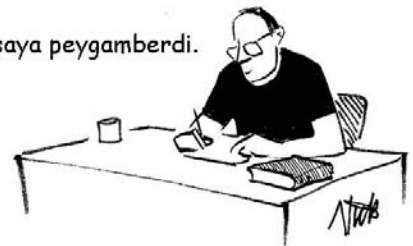
“Bugün size verdiğim bu buyrukları aklınızda tutun. Onları çocuklarınıza benimsetin. Evinizde otururken, yolda yürürken, yatarken, kalkarken onlardan söz edin. Bir belirti olarak onları ellerinize bağlayın, alın sargısı olarak takın. Evlerinizin kapı sövelerine, kentlerinizin kapılarına yazın” (Yas.6:6-9).

Çocuklarınıza Kutsal Kitap'ı okuyun. Kutsal Kitap'taki kişiler ve ayetler hakkında konuşun. Beraber bunları ezberleyin. İlahi söyleyin. Dua edin. Kendi ruhsal yolculuğunuzdan söz edin. Çocuklarınızla birlikte çocuk romanlarından okuyun (örneğin 2006 yılında dünya “Narnia Günlükleri” ile tanıştı). İyi ibadet CD'leri veya kasetleri dinleyin. Çocuklarınızın etrafındaki insanların nasıl davrandığını gözleyip onlarla bu davranışlar hakkında konuşun.

Hepimizin bildiği gibi,
bunu söyleyen...

...Yeşaya peygamberdi.

Televizyon programlarının ve reklamların mesajlarını, gizli tuttıkları yalanlarını ele alın (örneğin iyi şampuan kullananın mutlu ve iyi arkadaşlara sahip olması gibi!). Ve ne olursa olsun uzun çalışma saatlerinin getirdiği yorgunluk hevesinizi kırmayın. Ödülünüz büyük olacak: “Çocuğu tutması gereken yola göre yetiştir, yaşlandığında o yoldan ayrılmaz”(Özd.22:6).

Çocuklarınızın pijamalarını giymesiyle yatağa yatması arasındaki on beş dakika gününüzün en sevdiğiniz kısmı olabilir. O saatte çocuklar konuşmayı çok sever. Onlara gününün en mutlu ve en mutsuz anlarını sormak için fırsat kollayın. Süleyman’ın Özdeyişleri’nden bir satır okuyun ve on yaşındaki çocuğunuzun tatlı tatlı ayete anlam vermeye çalışmasının mutluluğunu yaşayın. Çocuklarınızla paylaştığınız bu kısa zamanda minicik akıllarından türlü türlü harika sorular ve gözlemler türeyecektir. Yürelerinde ne olduğunu keşfedeceksiniz.

Üstelik çocuklarınızı Rab’bin öğüdüyle büyüttüğünüzde unutulmaz ibadet meydana gelecek. Bir seferinde üç yaşındaki oğlumuz on iki parçalı yapbozu çözüldüğünde yüreği mutlulukla dolmuş, sevinçten havalara uçmuştu. Daha önce Mezmur 139:14’i beraber ezberlediğimiz için ikimiz bu zaferi hemen Tanrı’ya övgüler sunarak kutlayabildik: “Sana övgüler sunarım, çünkü müthiş ve harika yaratılmışım.” Başka gün, büyüyen gövdesiyle asfaltı güçle kaldıran muhteşem bir meşe ağacına ailece rastlamıştık. O anda gözümüzde Matta 13:31’deki benzetme canlandı, “Göklerin Egemenliği... hardal tanesine benzer... küçük olduğu halde, gelişince bahçe bitkilerinin boyunu aşar, ağaç olur. Böylece kuşlar gelip dallarında barınır.” Futbol çocuk liginde oynayan en büyük oğlumuzun Efesliler 6:18’deki sözlere uygun olarak (“her türlü dua ve yalvarışla... dua edin”) bir gol atması için her maçta ailece dua ediyorduk. En son maçın ilk yarısında gol atmasını mı! Golün hemen ardından oğlumuz tribüne dönüp yüzlerimizi arayıp buldu. Hep birlikte duayla ettiğimiz mücadelemizi hatırlayarak gözlerimiz Tanrı’ya şükran ve övgüyle doldu.

“İsa, ‘Bırakın çocukları’ dedi. ‘Bana gelmelerine engel olmayın! Çünkü Göklerin Egemenliği böylelerindir’” (Mat.19:14). Babalar, Tanrı’nın sözüyle dolu bir şekilde önderlik yapmalıdır.

Kararlılığı Pekiştirmek

Efesliler 6:4’te Tanrı, konuyu parçalara bölerek ebeveynlik hakkında doğru düşünmemize yardımcı oluyor: “Ey babalar, siz de çocuklarınızın öfkesini uyandırmayın. Onları Rab’bin terbiye ve öğüdüyle büyütün.” Elimizde bu kadar açıkça bildirilmiş anahatların bulunması iyi bir şeydir.

Ancak ebeveynlik hiç de kolay değildir! Şaşırtıcı durumların ortaya çıkacağı kesindir. Dahası tembellik daima ayartıcıdır. Bu yüzden babalar (özellikle kilise önderliği yapan babalar) çocuk yetiştirme konusunu en azından yılda bir kez ele almalıdır. Yazar Tedd Tripp’in “Çocuk Yüreği” adlı kitabı bunun için harika bir kaynaktır.

Ayrıca Kutsal Kitap’a göre ebeveynliğin temelleri kuşaktan kuşağa aktarıldığında daha kolay kavranıp pekiştirilir (bkz. İbr.12:7-11). Mesih imanlısı ailelerden gelen genç babaların büyük avantajı vardır. Dolayısıyla ailenizden ilk kuşak Mesih imanlıysanız ebeveynlik konusunda size rehberlik edebilecek birini bulmanız çok önemlidir. Ebeveynlik bazen hassas bir konudur, ama size hesap sorabilen, örnek alabileceğiniz birinin kılavuzluğuna kulak verirsiniz hiç pişman olmazsınız. Size rehberlik edecek kişiye bu yazıda cevaplanmamış soruları sorabilirsiniz. Tanrı sizi şekillendirmek için bu etkileşimi kullanacaktır. Ve İsa Mesih evinizde Reis olarak hak ettiği konumunu alacaktır. ◆

Kitap İncelemesi: *Misyon Anlayışımızı Değiştirmek: Doğru Yoldan Nasıl Saptık?*

David Chang

Malezyalı bir kardeş¹ modern misyon hareketini eleştiren bir kitabı özet bir şekilde değerlendirir.

Kilise, hızlı değişen dünyamızda sadık yaşayışıyla Müjde’yi yansıtmaya, cesur sözlerle de onu duyurmaya çağırılmıştır. Kilisenin misyonerlik görevi, esasında, hayatın Tanrı’nın egemenliği altında bütünüyle yenilenmesini amaçlar. Ne yazık ki bazen kilise, Ruh’un zaferini yansıtaacağı yerde bu çağın gidişine uyar.

James F. Engel ve William A. Dyrness, *Changing the Mind of Missions: Where Have We Gone Wrong? (Misyon Anlayışımızı Değiştirmek: Doğru Yoldan Nasıl Saptık?)* adlı kitabında, modern misyonerlik hareketinin krize girdiğini kaydetmektedirler. Bu krizin bazı belirtileri vardır: Kilise modern (Aydınlanma) dünya görüşünü benimsemiş, misyona yönelik finansal destek ciddi ölçüde azalmış ve Hıristiyanlar çağdaş dünyayı kendi haline bırakarak manastır hayatını tercih etmiştir. Üstelik Hıristiyanlar’ın hayat biçiminin diğer insanlarınkinden farklı olduğu iddiasına yaygın bir kuşkuyla bakılıyor. Hıristiyan düşünür Ron Sider bu duruma, “Müjdecilerin vicdan skandalı” demiştir. Fakat kitabın yazarları, karamsarlığa kapılmadan bu olumsuz durumdan yola çıkarak misyonu Tanrı Egemenliği doğrultusunda tekrar düşünürler.

Yazarlar çağdaş misyonerlik hareketinin modernliğin bulaşıcı etkisiyle zayıf düştüğü bazı konular saptamaktadır. Özellikle, “Büyük Görev”i yerine getirirken kilise iki konuda vefasız kalmıştır. İlk önce, Amerika’da baş gösteren “fundamentalist-liberal” çatışma söylemi, misyon konusunda “ya topluma ilgi duymayan bireysel müjdeleme ya da

müjdelemeyi ihmal eden kalkındırma projesi” şeklindeki geçersiz ikilemi ortaya koyar. Amerika’daki durum bir yana, burada Malezya’da, toplumsal adalet, ayrımcılık sorunu veya kilisenin Vizyon 2020’deki rolünden çok, kişisel tapınma zamanı, bireysel paklık* veya dünyanın sonu gibi konuları işleyen vaazlar yaygındır.

İkinci vefasızlık, kilise insanları Rab’be getirir ama onları öğrenci olarak yetiştirmez. Başarı, Rab’be gelen kişileri hesaplayarak sayısal terimlerle tanımlanır. Sonuç olarak kişilere bilgi iletilir ve onlardan “Evet, İsa’ya iman ettim” şeklindeki kararlar elde edilir. Böylece de öğrenci yetiştirme misyonumuz basit bir idareciliğe indirgenir. Böylece, elle tutulamayan, üstelik çok vakit isteyen karakter gelişimi ve kutsallığı amaçlayan ruhsal formasyon süreci arka plana atılmaktadırlar. Kutsal Kitap’ta “İsa’ya iman eden kişi kurtulur!” gibi özet ifadeler bulunur ama böyle ayetlerin çok yönlü bir mesajı *özetlediğini* unutmamalıyız. Böyle sayısal bir anlayış önplandayken, misyon “bu yıl kaç kitapçık dağıtılmalı” veya “Müjde bütün uluslara hangi tarihe kadar ulaştırılmalı” gibi hedeflerle tanımlanırsa şaşırılmamalıdır. Böylece bağış toplama stratejileri sayısal ölçütler ve “pazarlama gücü”ne sahip girişimlere odaklanır ve önderleri yetiştirme gibi önemli ama “popüler” olmayan hizmetler ihmal edilir.

Engel ve Dyrness, Müjde’nin, nüfuz ve zenginlik merkezlerinden manevi ve maddi yoksunlukla tanımlanan uçlara doğru yayılacağını öngören yaygın misyon modeline dikkat çekerler. Yazarlara göre bu model değişmelidir. Modern misyonerlik hareketinin başında misyonerler Kuzey Amerika ve Avrupa’dan yola çıkarak dünyanın dört bir yanına gitmişlerdir. Bu misyonerlerin kurdukları okul, kilise ve hastaneler günümüze dek kalan bir mirastır. Aynı zamanda, Hıristiyanlık sömürgeci hakimiyetin ayrılmaz bir parçası olarak algılanır. Çin’deki solcu amcam, misyonerlerin nasıl sömürgecilerin tüfeklerinin peşinden yeni bölgelere girdiklerini anlatıp durur. Savaşta yabancılara yenilen ve kendi zararlarına onlara imtiyaz tanımak zorunda kalan Çinliler’in ruhunda bu olaylar silinmez bir leke gibi durur. Bu olayların bir parçası da “Hıristiyanlık Batılıların dinidir” şeklindeki izlenimdir. Birçok iyi niyetli misyoner kendini “gönülsüz emperyalist” konumunda bulur.

Tedaviyi önermeden teşhis koymak kolaylıktır. Engel ve Dyrness, misyon anlayışımızı kesin bir şekilde değiştirecek birkaç yaklaşım önerdikleri için takdire layıktır. Yazarlara göre, Kutsal Kitap “merkezden çevreye” misyon modelinin parodisini yapar. Elçilerin İşleri’nde, Müjde’nin Roma İmparatorluğu’nun önemsiz bir ucu olan Yeruşalim’den başlayarak Sezar’ın ev halkına kadar gittiği görülür. Günümüzde, Batı’da olmayan ülkelerin kiliseleri misyonerler göndererek misyona önemli katkıda bulunurlar. Bu kiliseler artık Batılı misyon gruplarıyla işbirliği yaparken, Pavlus-Timoteos değil, Pavlus-Barnaba ilişkisini isterler. Yerel önderleri geliştirirken Batı’nın uzmanlık, para ve bilgi kaynakları, önderleri kontrol altında tutmak için kullanılmalıdır. Vinoth Ramachandran’a göre, günümüzde İsa Mesih’in sadık tanıkları olmanın olmazsa olmaz gereği, birbirini dinleyen kültürlerarası ilişkidir. “Lütüfkâr devrim”in bir yönü olarak modernliğin bireysel özerkliğinden vazgeçmeliyiz. Bunun yerine, sıradışı işleri yapan sıradan kişiler topluluklarını oluşturmamızdır. Yerel bir imanlılar topluluğuna üye olmak, Rab’be iman ettikten sonra kişisel isteğe bağlı bir “ekstra” değildir. Kilise kurum değil, topluluktur: Kilisede toplu bir yaşam paylaşılır. Nitekim Lesslie Newbiggin, bu toplu yaşam hakkında “Müjde’nin mesajı, yorumu ve aracıdır” demiştir. Yerel kilise kendini sadece finanse ettiği misyonerleri başka yerlere gönderen bir kurum olarak algılsa, tam potansiyelini yakalayamaz. Yazarlar, yerel kiliselerin misyon gruplarıyla işbirliği yaparak misyonun bazı görevlerini üstlenmek için kendi inisiyatiflerini kullanabileceği bir düzen öngörürler. Emil Brunner’in meşhur sözü vardır: “Ateş yanarak var olduğu gibi, kilise de misyon yaparak var olur.”

Modernliğin, “gerçekler kamuya aittir ama değerler özeldir” şeklinde bir varsayımı vardır. Bu varsayıma önlem olarak Engel ve Dyrness kiliseyi Püritenlerin dünya görüşüne çağırırlar. Püriten dünya görüşünde hem kişisel kutsallık hem de hayatın tüm yönlerinin Tanrı’ya tabi oluşu vurgulanmaktadır. Toplumsal dönüşüm müjdelemenin sadece bir stratejisi veya sonucu olarak görülmemelidir. Toplumsal müdahale ve müjdeleme, “Mesih’in bütün yaratılışı kapsayan egemenliğinde birbirinden ayrılmaz öğeler olmalıdır.” Abraham Kuyper’in söylediği gibi, hayatta İsa Mesih’in egemenliğine tabi olmayan hiçbir alan yoktur.

Kanımcı yazarların pazarlama modelinin misyonda kullanılmasını eleştirmekte haklıdırlar. Müjdeleme yaparken insanlara “cennet bileti” dağıtmak için dört soruya “evet” yanıtını almaktan öteye geçmeliyiz. Müjde, “hayatla sergilenmeli, ondan sonra ilan edilmelidir.” İmanlılar topluluğu her şeyin yeniden düzenleneceği zamanki Egemenliği önceden yansıtsa, Müjde somutlaşır ve duyurumuz gerçekçi bir çekicilik kazanır. Gerçek paydaşlık sadece mutlu eden coşkulu toplantılardan ibaret değildir. Gerçek paydaşlık, ilişkilerde kendimizi inkâr etmek, hayatımızın derinliklerini birbirimizle paylaşmak ve hizmet ruhuyla önderlik yapmak demektir. Yazarlar bu kavramları örneklemek için Küresel Hasat Misyonu adlı hayali bir misyon grubu uydurmuşlardır. Bana kalırsa bu örnekleme çalışması gereksiz olup kitabın argümanına fazla bir katkısı olmamıştır.

Misyonun asıl motivasyonu sadece, “sonsuz hayat veya günahların bağışlanması (bu realiteler ne kadar harika olursa olsun) gibi şahane bir ürünü pazarlamak”la kalmıyor. Yeni Antlaşma araştırmalarına bakılırsa, müjdelemenin esası İsa’yı kral olarak ilan etmektir; bu tarihsel bir gerçektir. Yazarlara göre, bütün yaratılışı ve hayatın tüm yönlerini kapsayan bir misyon anlayışı oluşturmamız gereklidir. Buna içten bir “Amin!” derim. Aynı zamanda şunu da unutmamalıyız: Geçmiş kuşakların misyonerlerinin başlıca motivasyonu, “Tanrı’yı yüceltme gayreti”ydi. Yazarlar bu konuyu da işleydi iyi ederlerdi.

* Vizyon 2020, Malezya’nın ekonomik, siyasi, toplumsal, psikolojik ve kültürel alanları kapsayan ulusal bir kalkınma projesidir. (Çevirmenin notu)

Ayrıca Engel ve Dyrness postmodernizmi, “daha sağlıklı denge sağlayan bir etken” olarak överken bu eğilimin tehlikeleri hakkında sessiz kalmamalıydılar. Yazarlar, “insanlar rasyonalitenin mutlak ve evrensel iddiaları içinde boğuluyorlar, ruhsallığa ve samimi bir toplu yaşama susamışlardır” demekle haklıdır sanırım. Oysa, insanların değişik değişik dinsel deneyimlere açık olması, Francis Schaeffer’in tabir ettiği “hakiki gerçeğe” susadıkları anlamına gelmeyebilir. Esasında böyle insanlar sadece kendi zevklerine hitap eden bir “gerçeği” bulmayı arzuluyor da olabilir. Yani, nesnel gerçek diye bir şey yoksa dinler süpermarketinde alışveriş yapıp hoşumuza giden yeni bir inancı neden aramayalım? Misyonu postmodern kültürde sürdürürken zor görevlerimizin biri, görecelik karşısında Mesih’in biricik iddialarını savunmaktır. Kitapta bu can alıcı konu da vurgulanmalıydı.

Yazarların, postmodernizmin, “Hıristiyanlık inancı tarihinin en büyük fırsatlarından biri” olduğu şeklindeki görüşüne şahsen o kadar sıcak bakmıyorum. Michael Horton, ilginç bir yorumunda, “postmodern”in aslında “en modern” (yani, modernliğin sadece daha kökten bir biçimi) olduğunu kaydetmektedir. Özerk bireysellik, kişisel zevklere bağlı tüketicilik ve geçmişe yönelik kuşku yaygınlaştıkça yaygınlaşıyor; oysa bunlar *modernliğin* özellikleridir. Yeni bir döneme giriyor olsak bile, bu dönemin tehlikeleri karşısında ayık ve uyanık olmalıyız.

Bizim tereddütlü halimize ve hatta bazen amaca ters düşen eylemlerimize rağmen Tanrı’nın, kurtuluş sağlayan tasarısını dünyamızda sürdürmeye devam etmesine duyduğum hayranlık hiçbir zaman bitmemiştir. Modern misyonerlik hareketi, göze çarpan zayıflıklarına rağmen, coğrafya ve dillerin oluşturduğu engelleri aşarak kurtuluş müjdesini yepyeni yörelere ulaştırmak için önemli adımlar atmıştır. En iyi durumlarda Müjde’nin iletilmesinde İsa’yla kişisel ilişki, aklanma ve yalnızca imanla doğru sayılma gibi temel doktrinler hep vurgulanmıştır.

Aynı zamanda, misyon anlayışımızı gözden geçirerek Kutsal Kitap modeline daha uygun hale getirmeliyiz. Engel ve Dyrness, acilen ele alınması gereken bazı konular hakkında doğru tespitlerde bulunmuşlardır. Kilise Müjde’yi duyururken (kerygma) bunu samimi bir toplu yaşam bağlamı içinde (koinonia) ve dünyaya hizmet ederek (diakonia) yapmalıdır. Ancak bu antitezi “modernliğe karşı postmodernizm” olarak ileri sürmek uygun değildir; cennete ulaşınca kadar bütün iyiliklerin olumsuz yönü de olacaktır. Müjde’nin değişim sağlayan kudretinin, bizimki dahil olmak üzere, bütün kültürlere seslenmesine izin vermeliyiz.

Bunların yanı sıra, ilişkidense önermeyi, öyküdense öğretiyi, sosyal müdahaledense müjdelemeyi ve alçakgönüllülüktense kesin inancı önplana çıkarmak gibi sahte ikilemlere kapılmamamız son derece önemlidir. Mesajımızı Müjdeci içeriğini yeniden sahiplenerek dünyamıza o şekilde sunmalıyız. Böylece Müjde, her şeyin yeniden düzenleneceği zamanı bize şimdiden tattırarak bir şekilde dünyamızı yeniler. Tanrı’nın birleştirdiğini ayırmamaya dikkat edersek misyonerlik girişiminin kalıcı değeri olur, biz de hem Tanrı’ya hem de insanlara daha iyi bir şekilde hizmet etmiş oluruz.

Galayalılar Serisi

¹ Kaynakça: Alan Cole, *Galatians* (Leicester: InterVarsity Press, 1989), Ronald Y.K. Fung, *The Epistle to the Galatians* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1988); Douglas Moo *The Epistle to the Romans* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1996).

Bir Türk Teolojisine Doğru

¹ Lozan Dünya Müjdeleme Komitesi. *The Willowbank Report* (1978), bölüm 7.

² Bakınız: ‘Karar Vadisi’.

“Onlar Gibi Tapınmamalısınız...”: Uyumlaştırma Senkretizme Dönüşünce

¹ Larry Poston, “‘You Must Not Worship in Their Way’: When Contextualization Becomes Syncretism” Evangelikal Misyoloji Cemiyeti’nin 23-25 Eylül 2004 tarihinde St. Louis’te yapılan yıllık toplantısında sunulmuştur.

“Empyralist” Misyonerlik?

¹ Son yıllarda yazılarak misyonerlerin politikaları ve uygulamalarını eleştiren bir eser için bkz. James F. Engel ve William F. Dyrness, *Changing the Mind of Missions: Where Have We Gone Wrong?* (InterVarsity Press, 2000).

² *Earthen Vessels: American Evangelicals and Foreign Missions 1880-1980*, ed. Joel Carpenter ve Wilbert R. Shenk (Grand Rapids, MI: Wm. B. Eerdmans, 1990)’da, Lamin Sanneh, “Mission and the Modern Imperative—Retrospect and Prospect: Charting a Course” s. 305.

³ Dana L. Robert, “‘The Crisis of Missions:’” Premillennial Mission Theory and the Origins of Independent Evangelical Missions,” a.g.e., s. 41.

⁴ Sanneh, “Mission,” s. 305.

⁵ See J. Herbert Kane, *Understanding Christian Missions* (Grand Rapids, Michigan: Baker Book House, 1978), s. 286.

⁶ *Ibid.*, s. 328-329

⁷ Bkz. Vishal Mangalwadi, vd. *The Legacy of William Carey: A Model for the Transformation of a Culture* (Wheaton, Illinois: Crossway Books, 1999).

⁸ Bkz. Lottie Moon, Keith Harper (ed.), *Send the Light: Lottie Moon’s Letters and Other Writings* (Macon, Georgia: Mercer University Press, 2002).

⁹ Örneğin bkz., Kwame Bediako, *Christianity in Africa: The Renewal of Non-Western Religion* (Maryknoll, New York: Orbis, 1996) ve Elizabeth Isichei, *A History of Christianity in Africa: from Antiquity to the Present* (Grand Rapids, Michigan: Eerdmans, 1995).

¹⁰ Tom Hiney, *On the Missionary Trail: A Journey through Polynesia, Asia, and Africa with the London Missionary Society* (New York: Atlantic Monthly Press, 2000), s. 12-13.

¹¹ Bkz. *Christian Relief and Development: Developing Workers for Effective Ministry*, Edgar J. Elliston, ed. (Dallas, Texas: Word Publishing, 1989), s. 7-36'da Paul E. Pierson, "Missions and Community Development: A Historical Perspective" ve Linda Smith, "Recent Historical Perspective of the Evangelical Tradition."

¹² Pierson, "Missions," s. 20.

¹³ Bkz. Elisabeth Elliot, *A Chance to Die: The Life and Legacy of Amy Carmichael* (Grand Rapids, Michigan: Revell, 2005).

¹⁴ Hiney, *Trail*, s. 58.

¹⁵ Frank and Marie Drown, *Mission to the Headhunters* (Fearn, İskoçya: Christian Focus Publications, 2002).

¹⁶ Ruth A. Tucker, *From Jerusalem to Irian Jaya: A Biographical History of Christian Missions* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1983), s. 327-328.

¹⁷ a.g.e.

¹⁸ Bkz. Bryant L. Myers, *Walking With the Poor: Principles and Practices of Transformational Development* (Maryknoll, New York: Orbis, 1999).

¹⁹ Robert Linder, "God's Extraordinary Plodder William Carey," in *Ambassadors for Christ*, edited by John D. Woodbridge (Chicago: Moody Press, 1994), s. 28.

²⁰ Kane, *Missions*, s. 319.

²¹ *Ibid.*, s. 319-320.

Yerel Dil ve Kültürlerle İlgili bir Amentü

¹ Harriet Hill, "The Vernacular Treasure: A Century of Mother-Tongue Bible Translation," *International Bulletin of Missionary Research*, Cilt 30, Sayı 2; Nisan 2006, s. 86.

Kitap İncelemesi: *Misyon Anlayışımızı Değiştirmek: Doğru Yoldan Nasıl Saptık?*

¹ Bu kitap incelemesi, Malezya'da bulunan Kent Öğrenci Yetiştirme Presbiteriyen Kilisesi'nin (City Discipleship Presbyterian Church) blogundan alınmıştır. Bkz. <http://theagora.blogspot.com/2006/12/changing-mind-of-missions.html>. Kaynakça: James F. Engel ve William A. Dyrness, *Changing the Mind of Missions: Where Have We Gone Wrong?* (Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2000); L. Sweet (ed.), *The Church In Emerging Culture: Five Perspectives* (Grand Rapids: Zondervan, 2003). N. T. Wright, *What Saint Paul Really Said: Was Paul of Tarsus the Real Founder of Christianity?* (Oxford: Lion Publishing, 1997).